

חדש

KISLEV
TEVET

חמשה

ROŠ CHODEŠ

VĚSTNÍK ŽIDOVSKÝCH NÁBOŽENSKÝCH OBCÍ
V ČESKÝCH ZEMÍCH A NA SLOVENSKU

יהודה המכבי

Jehuda Makabejský

Chanuka 5777 חנוכה שמחה

ZÁVĚREČNÁ SCHŮZE RADY FŽO

Poslední schůze Rady FŽO ve volebním období 2013–2016 se uskutečnila 3. listopadu tohoto roku. Jednání se účastnilo 33 členů rady a zastoupena byla většina ŽO. Na programu bylo celkem 10 bodů.

Předseda Petr Papoušek, který jednání řídil, na úvod přivítal p. Ronalda Laudera, předsedu Světového židovského kongresu, který přišel pozdravit členy RFŽO. R. Lauder dlouhodobě spolupracuje s FŽO a významnou měrou spolufinancuje prostřednictvím své nadace projekty, které napomáhají rozvoji české židovské komunity, a to především projekty vzdělávacího charakteru (škola, škola, Limud ČR atd.). Po živé diskusi pak R. L. ocenil práci federace, atmosféru jednání i angažovanost členů rady. Ubezpečil je o tom, že spolupráce s ním, ať už jako předsedou WJC či s jeho nadací, bude i nadále pokračovat.

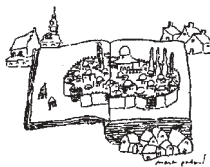
1. kontrola zápisu z posledního jednání Rady FŽO – Kontrola zápisu proběhla bez připomínek, úkoly byly splněny.

2. informace o plnění rozpočtu FŽO za 3. čtvrtletí 2016 – Rozpočet za 3. čtvrtletí 2016 je plněn rovnoměrně podle plánu, rada vzala informaci na vědomí.

3. návrh rozpočtu FŽO na rok 2017 – Předseda P. Papoušek představil návrh rozpočtu v celkové výši 75 395 000 Kč a komentoval jeho deset kapitol. Téměř polovinu rozpočtu, 36 milionů, představují granty z Claims Conference, které FŽO koordinuje ve prospěch přeživších a sociální péče. Jednotlivá střediska nevykazují oproti minulému roku prakticky žádná navýšení. Po diskusi a upřesnění částky na dary a granty hlasovalo 33 přítomných členů rady o rozpočtu jako celku. Pro bylo 30 hlasů, proti 0, 3 se zdrželi. **Rozpočet FŽO na rok 2017 byl schválen.**

4. nominace zástupců FŽO do orgánů Nadačního fondu obětem holokaustu – NFOH požádal FŽO o nominaci členů SR a DR NFOH na další funkční období. Současní zástupci FŽO vyjádřili souhlas se svým dalším působením ve funkcích. Žádný další návrh ze strany ŽO rada ve vypsáném termínu neobdržela. Rada hlasovala aklamačně o všech navržených současně: F. K. a T. H. do správní rady a J. S. do dozorčí rady NFOH. Hlasovalo 33 přítomných členů rady, pro 30 hlasů, proti 0, zdrželi se 3. **Všichni tři kandidáti byli schváleni.**

AKTUALITY

5. změna v nominaci zástupce FŽO do

ESLI – Tajemník T. Kraus informoval přítomné, že zástupce FŽO ve správní radě Evropského institutu odkazu šoa (ESLI), kterým byl zmocněnec izraelské vlády pro otázky šoa p. Tibor Shalev-Schlosser, byl jmenován izraelským velvyslancem pro Tichomoří. Je proto třeba nominovat nového zástupce. Izraelským ministerstvem zahraničí (ve spolupráci s ministerstvem pro seniory) byl prostřednictvím izraelského velvyslanectví v Praze doporučen p. Joel Lion. Hlasování o nominaci p. Joela Liona do SR ESLI: Přítomno 33 členů rady, pro 33 hlasů. **Nominace byla schválena jednomyslně.**

6. svatby – Na základě diskuse a připomínek z e-mailové komunikace bylo zpracováno několik variant návrhu, upravujícího konání svatebních obřadů v gesci FŽO. Tématem se zabývalo prezidium a vypracovalo návrhy, které pak byly dále rozeslány a diskutovány. Posledním návrhem, reflektujícím všechny připomínky, je varianta č. 9, o které bylo (po drobné úpravě) hlasováno: Přítomno 33 členů rady, pro 32 hlasů, zdržel se 1. **Varianta 9 byla přijata.** Na jejím základě bude zpracována směrnice FŽO, která upraví další technickoorganizační náležitosti.

7. ČUŽM – Otázka vyúčtování příspěvku poskytnutého České unii židovské mládeže v roce 2015 byla zařazena na program na základě žádosti ČUŽM poté, co se jí zabývalo i prezidium. Předseda dozorčí rady ŽMP neschválil vyúčtování, představitel ČUŽM s jeho závěry nesouhlasí. Rada po diskusi rozhodla – obdobně jako prezidium –, aby se vzniklou situací zabýval zástupce FŽO v DR ŽMP Michal Hron.

8. archivace dokumentů – K. Svobodová informovala o povinnosti organizací archivovat dokumenty. Měl by existovat spisový řád a organizace by měly věnovat pozornost předarchivní

pěči pod odborným vedením. Dokumenty by pak měly být uloženy v archivu a pro federaci přichází v úvahu buď národní archiv, nebo archiv ŽMP. Archiv ŽMP je při současném právním stavu jako soukromý akreditovaný archiv oprávněn ukládat archiválie z činnosti FŽO i dalších subjektů ve FŽO sdružených. K této problematice přijalo prezidium FŽO usnesení, které vzala rada na vědomí: Prezidium doporučuje všem ŽO a židovským organizacím a spolkům, aby ve spolupráci s archivem ŽMP věnovaly trvalou předarchivní pozornost svým písemnostem. Zároveň upozorňuje, že existuje možnost vybrané dokumenty ukládat v archivu ŽMP, kde bude možno vytvořit archiv novodobých dějin židovské komunity v ČR.

9. schválení auditorky pro audit za rok 2016 – Rada FŽO hlasovala o tom, zda schvaluje paní Danuši Prokúpkovou jako auditorku pro audit účetnictví FŽO v ČR pro rok 2016. Přítomno 27 členů rady, pro 27 hlasů, 0 proti. Nominace byla jednomyslně schválena

10. různé – ŽO Plzeň žádá radu o souhlas s prodejem pozemku v Horažďovicích – rada konstatuje, že se nejedná o sakrální majetek, a v souvislosti s tím bere informaci na vědomí. Hlasování přítomno 27 členů rady, pro 27, proti 0.

Na závěr poděkoval předseda Petr Papoušek všem členům rady i revizní komise FŽO za práci, kterou ve volebním období 2013–2016 ve prospěch celku odvedli, a informoval je, že nová rada, vzešlá z letošních voleb, se sejde na své ustavující schůzi pravděpodobně 21. prosince 2016. jd

OBSAH

Zemřel Leonard Cohen 3
 Komentář k Tófe 4–5
 Najít rozumný kompromis
 rozhovor s Petrem Papouškem 6–7
 Přehled činnosti FŽO 2013–2016 7, 16
 Jako by tím dožráli – Přírodní škola
 a osudy terezínských redaktorů 8–9
 Kavárna Arco 10–11
 Fingesten se narodil v Bučkovcích 12
 O knize Lizzie Doronové 13
 Obnova synagogy v Polici 14–15
 Nobelistka Bob Dylan 16
 Izrael: Jak bude s Trumpem 17
 Výběr z českých médií 18
 Kalendárium 19
 Zprávy kultura, inzerce 20–22
 Zprávy z obcí 23
 Zprávy ze světa 24
 Rejstřík 2016 I–IV

Když švédská Královská akademie v půli října oznámila, že uděluje Nobelovu cenu za literaturu Bobu Dylanovi, možná řadu čtenářů napadlo, že mu ji jistě přejí, ale že by si ji určitě zasloužil též americký prozaik Philip Roth – anebo kanadský hudebník Leonard Cohen. O pár týdnů později, 7. listopadu 2016, tento zpěvák, básník, skladatel a prozaik ve věku dvaosmdesáti let zemřel.

O tom, jak výrazně se Cohenův židovský původ, rodinná tradice (oba jeho dědové byli rabíni), židovské vzdělání, zaujetí judaismem i sympatie k Izraeli

odrážejí v Cohenových textech i litanicky znějící hudbě, bylo napsáno hodně. V *Roš chodeš* se tématu u příležitosti Cohenova prvního koncertu v Praze věnoval před několika lety Marek Bouda („Židovství Leonarda Cohena“, *Rch* 11/2008).

Jak zaznělo v nekrolozích, patřil Leonard Cohen spolu s Bobem Dylanem, Tomem Waitsem a Lou Reedem ke zpěvákům, kteří po generaci elegantních a zdánlivě nekomplikovaných zpěváků typu Franka Sinatry odkryli vlastní slabosti, pochyby a strachy. Leonard Cohen se však lišil: ač psal a zpíval spíše o temnějších stránkách lidské existence (a ve své próze to činil celkem brutálně), neskrýval, že jeho základním postavením je vědomí vlastní nedostatečnosti nikoli jen v rámci mamosti světského světa, ale též vůči Bohu. A i když se ani vůči němu neubráníl pochybnostem, právě tato perspektiva dodává jeho textům určitou naléhavost i vyrovnanost.

Řadu Cohenových písňových textů lze vnímat jako novodobé žalmy, ve kterých se autor obrací k Bohu, vyznává se ze svých slabostí i z oddanosti Nejvyššímu. Takové jsou jeho nejslavnější písně *If It Be Your Will* (Ať se stane tvá vůle, což je doslovný překlad liturgického *Ken jechi racon*), skladba *Who By Fire* (inspirovaná jomkipurovou modlitbou *Unetane tokef*) nebo pozoruhodná píseň *Bird on a Wire* – vyznání neschopnosti překročit vlastní stín. Cohen se tu přirovnává k „opilci v půlnočním sboru“ či k „červu chyceném na háčku“, nicméně – a tento motiv se v jeho písňových textech objevuje často – se alespoň „pokouší“: „Vždy jsem se snažil být pravdi-

vý – alespoň k tobě.“ U některých Cohenových písní, stejně jako u autora *Písně písní*, není zcela jisté, zda se svými zpověďmi obrací k Nejvyššímu nebo k objektu svého citu: vyznání lásky a existencionální zpověď jsou u tohoto mistra lyrické zkratky těsně spjaty.

Cohenovy písně jako by „klamaly tělem“: jsou velmi melodické, rytmické, připomínají lidové melodie, je v nich cikánská rozevlátost i skvěle vystřížený

se v písni. (Poznámka – a současně omluva – na okraj: Cohenovy metaforicky bohaté písňové texty, založené na hutných jednoslabičných slovech a rýmech se do češtiny hodně špatně překládají, možná jsou dokonce adekvátně nepřeložitelné.)

Kromě využívání biblických témat a adaptací liturgických textů byl Cohen židovský ještě něčím, velmi podstatným: odmítáním iluzí – o sobě, o druhých, o lidských vztazích, o víře i o samotném Bohu, ale současně i smířením se s neradostným stavem, nad nímž „můžeme jen plakat a smát se“.

V písni *Alexandra Leaving* tento stav zklamání a deziluze vyjadřuje výraznou metaforou – „crucifix uncrossed“, rozkřížený kříž. A připomínání toho, že nejsme nijak dokonalí a že jediné, co platí, je vnitřní pravdivost, zní i ve zmíněném *Hallelujah* – „Snažil jsem se ze všech sil, nebylo to nic moc,/ nedokázal jsem cítit, a tak jsem se snažil dotknout, / řekl jsem pravdu,/ nepřišel jsem tě klamat,/ a i když všechno dopadlo zle,/ postavím se před Pána písně/ a na jazyku budu mít jen své Hallelujah.“ zpovídá se.

Nekrology zmiňovaly i temné a přitom podivuhodně vyrovnané písně z jeho posledního čtrnáctého alba, jež vyšlo několik týdnů před Cohenovou smrtí, na němž spolupracoval se svým synem Adamem a nazval je *You Want It Darker*. V ústřední písni alba zpívá: „Hineni, jsem připravený, můj Pane.“ Hebrejskými slovy „Hineni“ (Zde jsem) odpovídal Avraham, když ho Hospodin volal, aby obětoval syna Jicchaka, a stejně se nazývá modlitba pokání, již pronáší kantor na Roš ha-šana. Další verše písně jsou až překvapivě hořkou adaptací modlitby Kadiš: „Velebeno a posvěceno je tvé svaté jméno, / urážené a křížované v lidské podobě, / milion svící hoří za pomoc, jež nikdy nepřišla,/ chceš ještě větší temno,/ zabijíme plamen.“

Navzdory této závěrečné trpkosti – či snad právě pro ni – se s Leonardem Cohenem můžeme rozloučit tradičními slovy, která budou vytesána do jeho náhrobku na kanadském židovském hřbitově: Necht' je jeho duše zahrnuta do svazku živých. *Tehe nišmato crura bi-cror ha-chajim.* (am)

ZEMŘEL LEONARD COHEN (21. 9. 1934–7. 11. 2016)

waltz. Jeho chraplavý hlas, v pozdějších skladbách doprovázený dokonale sehra-
nými ženskými vokály, přitom zpívá po-

Jeden z posledních snímků. Foto archiv.

měrně složité a pochmurné texty, obtěžkané starozákonnými příběhy, vinou za vlastní selhání, neslučitelností lásky a vnitřní svobody, opouštěním a čekáním na smrt. „Víš, že miluji život s tebou,/ ale kvůli tobě na tolik zapomínám,/ zapomínám se i modlit za anděly/ a andělé se pak zapomínají modlit za nás,“ říká ve známém songu o loučení *So Long, Marianne*.

Z jeho písní, a to i v českém prostředí, je zřejmě nejznámější hymnus *Hallelujah*, jež se objevuje v těch nejbizarnějších provedeních (bývá častou ozdobou přehrávek základních uměleckých škol, v kurióznosti jeho aranžmá asi vítězí slovácký dechový soubor Místřínanka). A znovu: rytmická, stoupající a klesající velebná melodie doprovází neradostný text o nedosažitelnosti skutečné lásky i vlastní nedostatečnosti: „Láska je velmi chladné a pochroumané halleluja,“ zpívá

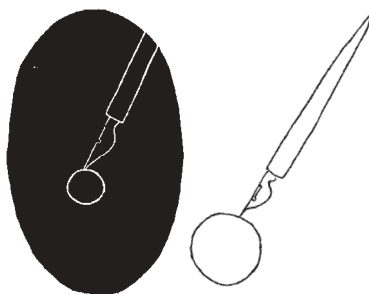
ŠTAFETA POŽEHNÁNÍ

Ačkoli se Hospodin při smlouvě „mezi kusy“ zapřisáhl, že „tu zemi, již ukáže“ Avrahamovi, dá jeho potomstvu, Avraham tímto požehnáním země Jicchakovi nepožehnal a přenechal to samotnému Bohu. Jicchak je pak předal Jaakovovi a ten je ze všech svých dvanácti synů předal Josefovi. Hovořili jsme už o tom, že počet 248 příkazů Tóry je oproti 365 zákazům odvozen z gematrie jména Avraham, zatímco počet zákazů odpovídá počtu dnů solárního roku. Proto je důležité si uvědomit, že jména praotců Jicchaka, Jaakova a Josefa mají co činit s počtem 365 zákazů.

Klíčem k tomu je číselná hodnota jejich jmen: Jicchak = 208, Jaakov = 182 a Josef = 156. Jména „Jicchak“ (bude se smát) a „Josef“ (bude přidávat) dávají tak součet 364, blízký počtu dní solárního roku, zatímco jméno „Jaakov“ (182) dělí a vyvažuje jeho cyklus na dvě poloviny. Tím, že se solární kalendář řídí délkou tropického roku, souhlasí s pravidelným cyklem ročních období, ale jeho nevýhodou je, že není slučitelný s přirozenou délkou měsíčního cyklu, takže délky jeho 12 měsíců jsou dány dohodou. Celek 364 dnů je však na rozdíl od 365 beze zbytku dělitelný na 52 týdnů po 7 dnech a 13 měsíců po 28 dnech, každý o čtyřech týdnech. Astronomie přitom rozlišuje měsíc synodický, dobu mezi dvěma po sobě následujícími stejnými fázemi Měsíce, přibližně 29,5 dne, a siderický, dobu, za niž Měsíc dokončí oběh kolem Země a vrátí se přibližně za 27 dní a čtvrt dne do téže polohy na obloze. Lze tedy říci, že je rok o 364 dnech, 13 zprůměrovaných měsících a 52 týdnech, rozdělených do čtyř čtvrtí po 7 dnech, ideálním rokem. Do stvoření jako by se vloudila chyba přibližně jednoho dne, jež tuto dokonalost zhatila a ideální rok o 364 dnech nemá pro praktický výpočet kalendáře žádný význam.

O tomto „jednom dni“ mluví vlastně Tóra hned v úvodních verších o stvoření: *A Bůh řekl: „Bud' světlo!“ a světlo bylo. A Bůh nazval to světlo „den“ a tmu nazval „noc“ a byl večer a bylo jitro, jeden den. Slova „Bud' světlo!“ a světlo bylo, jsou tradičně vykládána tak, že světlo stvořeného světa je odrazem skutečného, Božího světla, jež Bůh rezervoval pro spravedlivé ve světě, který přichází (*olam ha-ba*), a je chápáno jako *or ganuz*, světlo ukryté (pro spravedlivé) v *olam ha-ba*, ve světě, který*

KOMENTÁŘ K TÓŘE PRO TENTO MĚSÍC

Ivan Steiger: *Stvoření – Bud' světlo!*

má přijít po tomto světě. Z toho potom plyne vysvětlení matematicky dokonalého solárního roku o 364 dnech, do něhož se beze zbytku vejde 13 měsíců a 52 týdnů, které dělí „Jaakov“ na dvě poloviny po 182 dnech a 26 týdnech (26 je přitom gematria nevyslovitelného Božího Jména, dělitelného 13 = ehad, jeden). Z tohoto hlediska je rok o 364 dnech třeba pokládat za rok spravedlivých, a proto je také skryt ve jménech spravedlivých, Jicchaka, Jaakova a „spravedlivého Josefa“.

Vrátíme-li se pak k úvodnímu tvrzení, že tuto trojici praotců spojuje požehnání izraelské země, jež Jicchak přijal od Hospodina a ne od svého otce, a předal je dál, měli bychom mít na paměti, že se *beracha*, požehnání, vztahuje na materiální dobro. Proto začíná Tóra písmenem bet, respektive číslem 2, zatímco písmeni alef (číslice 1) rezervoval Bůh pro začáteční písmeno slova *anochi*, Já, jeho význam první podstaty. Začíná jím totiž Desatero: *Já, Hospodin, jsem tvůj Bůh, jež tě vyvedl z Micrajim, z domova otroků*. Talmudská agada k tomu ale paradoxně dodává, že písmenem Alef začíná *arira*, prokletí. Pražský Maharal to vykládá tak, že existence materiálního světa je dána mnohostí, jejímž počátkem je dvojnost, a jedinstv je jejím popřením, tedy i popřením požehnání. Z toho lze pochopit zásadní odpor faraona a jeho

mudrců uzнат Boha Izraele jako jediného Boha, a důvod, proč rabínská tradice pokládá nejvyspělejší starověkou kulturu za kvintesenci materialismu. V tom ale, že Bůh stvořil tento svět a obnovuje jej svým požehnáním, v případě Izraele požehnáním izraelské země, se projevuje myšlenka, jež zakládá úplně jiný pohled na existenci.

Jicchak je připraven obětovat svou individualitu jedinství bytí a Josef k tomu přidává poznání prozřetelnosti Jediného jako zdroje požehnání. Jaakov, jenž zdržuje, však zaujímá polovinu ročního kruhu a vytváří rovnováhu. Klíčem k pochopení jeho role je vyprávění Tóry o památném dni jeho setkání se starším dvojčetem po návratu do Zaslíbené země. Oné noci před ním zápolil s „mužem“, jehož rabínská tradice označuje za Esávova ochranného anděla Samaela, anděla smrti. Jaakov však v boji se „silnějším, než byl sám“, obstál a držel ho, dokud mu nepožehnal. *A on mu řekl: „Jak se jmenuješ?“ a on řekl: „Jaakov.“ A on pravil: „Tvé jméno nebude již Jaakov, ale Jisrael, neboť jsi zápolil s Bohem a s muži a obstál jsi.“ A Jaakov se zeptal: „Pověz mi, prosím, své jméno“, ale on řekl: „Proč se ty ptáš na mé jméno?“ a požehnal mu tam. (1M 32, 26–29) Identita anděla jako Božího posla je podružná, současně však Jaakovovi naznačil, že souvisí se jménem Jisrael, které právě dostal. Výpočtem rozdílu mezi tímto novým a starým jménem (541–182) skutečně vychází jméno Satana (gematria 359), překážky, stojící mezi člověkem a Bohem a mezi člověkem a lidmi.*

Princip zla v tomto materiálním světě je nosným důvodem materialismu, jež v Tóře zosobňuje Jaakovovo dvojče Esáv. Oné noci, kdy zápasem s ním získal požehnání od Boha, Jaakov pochopil, že pro tento svět není nalezení rovnováhy záležitostí jedné noci. Proto se vši úctou odmítl spojit své kroky s Esávem do jeho materiální říše. *„Nechť můj pán svého otroka předejde a já, nežli přijdu k svému pánovi do Seiru, se budu vzhledem k práci, již mám před sebou, řídit svou pomalostí a krokem svých dětí.“ (1M 33, 15) Jako světlo dne vychází po temnotě noci, zrodil se lid Jisraele s vědomím žehnající Jedinosti z lůna národa, pro jehož myšlení je mnohost tohoto světa zákonem, a to byl teprve začátek jeho cesty do Seiru.*

EFRAIM K. SIDON,
vrchní zemský rabín

POVIJAN NA TÓRU (vimpl)

Ačkoli judaismus není náboženstvím uctívajícím svaté předměty, je svátek Tóry nejposvátnějším a nejcennějším objektem v synagoze. Láskyplný cit k Tóře vyjadřujeme různě: v její přítomnosti povstáváme; v den, kdy ji dočteme, tančíme; když je znesvěcena, pohřbíváme ji a truchlíme.

Vztah k Tóře pěstujeme už v malých dětech. Jakmile dosáhnou tří let, mohou se začít učit hebrejskou abecedu, což je první krok k tomu, aby ji poznali. V každé rodině to je velmi radostná událost. Dítě přivedeme před učitele a společně odříkají alefbet, pak slízne z každého písmenka med a dostane sladkost – tak se učí, jak sladké je poznání písma.

Spousta lidí přijala chasidský zvyk, že chlapcům poprvé ostříhají vlásky, až když jsou jim tři roky – tomuto zvyku se říká *upšerin*. Nemusíme pátrat příliš daleko, abychom přišli na to, jaké zvyky měli pražští Židé. V Klausové synagoze se nachází krásná sbírka povijanů na Tóru, kterým se říká „vimply“. Jedná se o dlouhý plátěný pruh, do kterého se balí svátek Tóry. Šije se z plátna zavinovačky, do níž byl chlapeček zabalený při obřizce.

Tento zvyk sahá do časů Chrámu a zakládá se na požehnání, které pronáší otec při obřizce: „Jako se zavázal ke smlouvě, zaváže se k Tóře, svatebnímu baldachýnu a dobrým skutkům.“ Jakmile jsou chlapci tři, umí chodit a mluvit, může sám přijít do synagogy a ovinout Tóru do povijanu, do nějž byl zavinut po obřizce.

Vimpl začíná rodina připravovat záhy po brit mila. Bylo zvykem, že se na něj vyšlo požehnání „Tóře–chupě–a dobrým skutkům“ a jméno dítěte a rodičů a rozmanité ornamenty vztahující se k chlapcovu jménu. Jakmile hošík vimpl vložil na Tóru, zůstal v synagoze a sloužil jako povijan. Jinde se používal při zásadních událostech dospívajícího chlapce a muže – při bar micva a při svatbě, kdy vimpl zdobí svatební baldachýn.

Hodně lidí se dnes ptá, jak nejlépe vychovat děti ke vztahu k Tóře. Někdy je přivedou do synagogy a pak je nechají, aby pobíhaly a dělaly si, co se jim líbí. Synagoga ale není hřiště.

Posvátnosti synagogy naučíme děti tak, že je máme u sebe, učíme je pronášet amen, políbit Tóru. A úplně první zásadní zkušenost je právě pocta, že mohou ovinout Tóru do svého vimplu. Tak u nich vzniká úcta a láska k Tóře – *le tora, le chupa, le maasim tovim, amen*.

BRYAN WOOD, kantor Staronové synagogy

BOHOSLUŽBY

v pražských synagogách – prosinec 2016
kislev – tevet

Staronová synagoga

1. 12. čtvrtek	1. den Roš chodeš kislev	
2. 12. pátek	večerní bohoslužba	15.44 hodin
3. 12. sobota	TOLDOT 1M 25,19–28,9 hf: Mal 1,1–2,7 mincha	15.25 hodin
	konec šabatu	16.57 hodin
9. 12. pátek	večerní bohoslužba	15.42 hodin
10. 12. sobota	VAJECE 1M 28,20–32,3 hf: Oz 12,13–14,10 mincha	15.25 hodin
	konec šabatu	16.56 hodin
16. 12. pátek	večerní bohoslužba	15.42 hodin
17. 12. sobota	VAJŠLACH 1M 32,4–36,43 hf: Abd 1,1–21 mincha	15.25 hodin
	konec šabatu	16.57 hodin
23. 12. pátek	večerní bohoslužba	15.45 hodin
24. 12. sobota	VAJEŠEV 1M 37,1–40,23 hf: Am 2,6–3,8 mincha	15.30 hodin
	konec šabatu	17.00 hodin
	předvečer Chanuka – rozsvícení 1. světla	▲
25. 12. neděle	1. den Chanuka – rozsvícení 2. světla	▲▲
26. 12. pondělí	2. den Chanuka – rozsvícení 3. světla	▲▲▲
27. 12. úterý	3. den Chanuka – rozsvícení 4. světla	▲▲▲▲
28. 12. středa	4. den Chanuka – rozsvícení 5. světla	▲▲▲▲▲
29. 12. čtvrtek	5. den Chanuka – rozsvícení 6. světla	▲▲▲▲▲▲
30. 12. pátek	Roš chodeš tevet	
	6. den Chanuka rozsvícení 7. světla	▲▲▲▲▲▲▲
	večerní bohoslužba	15.50 hodin
31. 12. sobota	ŠABAT CHANUKA – 7. DEN CHANUKA MIKEC 1M 41,1–44,17 mf: 4M 7,48–53 hf: Za 2,14–4,7 mincha	15.30 hodin
	konec šabatu	17.06 hodin
	rozsvícení 8. světla	▲▲▲▲▲▲▲▲
1. 1. neděle	8. den Chanuka	

V sobotu šachrit (ranní modlitba) od 9 hodin.

Každý všední den maariv (večerní modlitba) od 19.30 hodin.

Vysoká synagoga

*Ve všední dny šachrit (ranní modlitba) v 8.30 hodin,
mincha (odpolední modlitba) ve 14.00 hodin.*

Jeruzalémská synagoga

*Bohoslužby se konají každou sobotu od 8.50 hodin.
Páteční večerní bohoslužby zde budou 2. 12. od 15.40 hodin
a 16. 12. od 15.40 hodin.*

Výjma uvedených se zde večerní bohoslužby nekonají.

NAJÍT ROZUMNÝ KOMPROMIS

Předseda FŽO Petr Papoušek končí první volebního období

Stal jste se předsedou FŽO před čtyřmi roky ve svých 36 letech. Co nového jste podle vašeho názoru do řízení a fungování této instituce přinesl?

Musím přiznat, že jsem jen tužil, co všechno pozice předsedy FŽO obnáší, a jak to tak bývá, člověk se musí naučit plno věcí, pokud přichází do něčeho, co je pro něj v mnohém nové. Zda jsem do řízení a provozu federace přinesl něco nového, by měl hodnotit nejspíše někdo jiný než já. Mohu zmínit, že zahraniční kontakty, které jsem jako představitel FŽO získal, jsem se snažil využít, občas i úspěšně, ve prospěch českých Židů. V rámci federace se začaly užívat modernější komunikační prostředky, jako je třeba Facebook. Snažil jsem se finančně i organizačně posílit programy, zacílené přímo k členům židovských obcí a jejich potřebám, ať už v oblasti náboženské, sociální nebo společenské. Myslím, že důležitým krokem tímto směrem bylo zřízení pozice manažera volnočasových a vzdělávacích programů pro děti a mládež.

S jakými hlavními úkoly se musela během tohoto období FŽO vyrovnávat interně a v rámci ČR?

V rámci interního dění je někdy složité, ale důležité najít rozumný kompromis při řešení problémů, které FŽO musí rozhodnout. Ta složitost je dána tím, že federace je zřizovatelem všech židovských obcí, které jsou ale jako takové samostatné a zpětně tvoří FŽO. Což často přináší různé pohledy na řešení dané problematiky. V tomto volebním období byla důležitým bodem změna financování FŽO a ŽO v souvislosti se zákonem o odluce církví a státu, která se na FŽO rovněž vztahuje. S čímž souvisela mimo jiné i poslední možnost uplatnit dosud neřešené restituční nároky. Dále byla schválena podpora projektu obměny a obnovy expozic Židovského muzea v Praze, která v praxi znamená přechodné, ale podstatné snížení příjmů FŽO, a tedy i jednotlivých obcí. V obou těchto případech se podařilo prosadit řešení,

které jednoznačně dává přednost zajištění židovské pospolitosti v ČR v dlouhodobé perspektivě.

Byl také dokončen projekt Revitalizace židovských památek. FŽO v něm získala dosud největší grant na záchranu židovských památek v ČR v poválečné době a díky tomu se podařilo zachránit a zcela obnovit patnáct významných synagog a dalších budov. Federace se také stala, na rozdíl od dřívější praxe, jediným příjemcem grantu Claims Conference pro Českou republiku určeného těm, kteří prošli holokaustem, a je zodpovědná za jeho distribuci a vyúčtování. Dokonalá transparentnost použití finančních prostředků vedla mimo jiné Claims Conference k rozhodnutí navýšit grant směřující do ČR až o 45 procent.

Co považujete za důležité z hlediska činnosti FŽO v mezinárodních židovských institucích?

Myslím, že FŽO je dobře etablována v mezinárodních institucích, jako je Světový židovský kongres (WJC) nebo Evropský židovský kongres (EJC). V dnešním měnicím se světě je důležité mít dobré kontakty na instituce, které se zabývají pomocí (ať už v jakékoli formě) židovským komunitám po celém světě. Spolupracujeme také s Joint Distribution Committee, která se zabývá zejména podporou budování židovských komunit a přípravou a vzděláváním lidí, ochotných a schopných podílet se na jejich řízení na nejrůznějších úrovních. Naši zaměstnanci, pracující v sociální oblasti a ve vzdělávání, se pak pravidelně účastní specializovaných programů Evropské rady židovských komunit (ECJC).

S kým jste se v rámci svých zahraničních cest setkal a jednal?

Díky tomu, že FŽO byla zvolena do exekutivy WJC, jsem měl možnost se účastnit mnoha zasedání a setkání této instituce po celém světě a poznat mnoho zajímavých lidí ve vedoucích pozicích jak židovských organizací, tak samot-

ných států. Máme dobré vztahy s prezidentem WJC Ronaldem Lauderem, který se účastnil říjnového zasedání Rady FŽO a přislíbil, že bude pokračovat ve své velkorysé podpoře Židů v ČR. Mohu zmínit setkání s nedávno zesnulým Šimonem Peresem, prezidentem a premiérem Státu Izrael atd. Nezapomenutelná jsou setkání s osobnostmi, které výrazně ovlivňují současnou podobu judaismu, jako je například rabi Šlomo Riskin, působící v Izraeli.

Jaký záměr se vám během uplynulých čtyř let podařilo uskutečnit a dokončit?

Jsem rád, že se podařilo zakotvit projekt každoročního několikadenního setkání Židů z ČR (a jejich rodin) jako jeden z programů, který pod názvem Limmud FŽO organizuje a také spolufinancuje ze svého rozpočtu. A také to, že pro federaci pracuje na plný úvazek kvalifikovaný člověk, který se věnuje programům pro děti a mládež.

A naopak, co se nepodařilo nebo zůstává nedokončeno?

Co chybí prozatím v rámci projektu pro děti a mládež, je provázanost s mimopražskými obcemi. Je třeba připravit programy, které by měly šanci zaujmout židovskou mládež i v menších obcích a postupně ji integrovat do života židovských pospolitostí. Věřím, že se to brzy stane. Pak je tu záměr rozšířit kapacitu Limmudu, protože je o něj velký zájem. Co se bezpečnosti týká, byla dohodnuta základní pravidla spolupráce se státními institucemi, které mají zajištění bezpečnosti obecně v popisu své práce. Tento vztah bude třeba průběžně kultivovat a dále ho rozvíjet. Naši snahou je, aby se český stát částečně podílel na financování bezpečnosti židovské komunity, tak jak je to běžné již v osmi zemích EU. A samozřejmě je vždy možné zdokonalovat práci aparátu samotné FŽO.

Mění a vyvíjí se setkání Limmud během času?

Podobný typ akce u nás poprvé zorganizoval Peter Györi v roce 2008. Já jsem se na straně FŽO podílel na organizování pokračování v roce 2009. Pak ale nastala přestávka až do roku 2014, kdy se poprvé uskutečnil projekt Limmud ČR. Od té doby je o něj rok od roku větší a větší zájem. Dnes je situace taková, že všechna volná místa jsou obsazena v ten samý den, kdy se otevírá registrace. Rádi by-

Petr Papoušek. Foto archiv.

chom pochopitelně kapacitu zvýšili a současně udrželi dnešní dostupnou cenu. Je to tedy, jako ostatně i v mnoha jiných případech, také otázka finanční.

Jaký je váš pohled na perspektivu FŽO a jednotlivých ŽO do budoucna?

FŽO bude v budoucím období řešit, jak využít prostředky, získané v rámci odluhy státu a církvi; to souvisí i s financováním jednotlivých obcí. Na mezinárodním poli je třeba i nadále být v kontaktu s mezinárodními židovskými institucemi a spolupracovat s nimi mimo jiné na zajištění naší bezpečnosti. Věřím, že v rozhodující většině mají židovské obce u nás budoucnost. Jistě tomu napomohou i programy, které mají za cíl posílit židovskou identitu našich lidí. Identitu, která může mít mnoho podob.

Pokud budete na předsedu navržen i na příští období, přijmete kandidaturu?

Ano, přijmu.

S jakými záměry a cíli byste do příštího volebního období šel?

Rád bych pokračovat v započaté práci, přispěl ke zkvalitnění programů pro děti a mládež, pracoval na tom, aby se Limmud stal ještě zajímavějším a přitažlivějším, a také získal někoho, kdo by se v rámci FŽO Limmudu věnoval průběžně. Dalším důležitým úkolem, který před FŽO stojí, je dosáhnout konsenzu pro využití finančních prostředků, které mají zajistit budoucí financování zejména obcí s malým nebo žádným nemovitým majetkem. Bude nutné zajistit druhou fázi projektu Revitalizace, kterou představuje jeho udržitelnost a bezpodmínečně se s plnou vážností věnovat zajištění bezpečnosti židovských obcí i jejich členů. Rád bych také docílil toho, aby někdo konkrétní měl na starosti profesionální komunikaci FŽO s veřejností včetně Facebooku a webové stránky FŽO.

Kdybyste měl jako předseda shrnout svoji zkušenost z posledních čtyř let, jak byste ji formuloval?

Je to trochu jako na horské dráze. Převažují momenty, kdy mě tato práce naplňuje a vidím v ní smysl, baví mě. A pak jsou chvíle, kdy toho mám dost, protože je to mnohdy psychicky i fyzicky náročné. Ale i to říkám s úsměvem.

JIRÍ DANÍČEK

FEDERACE ŽO V ČR 2013–2016

Přehled činnosti FŽO v uplynulém volebním období

FŽO v uplynulém období pokračovala v aktivitách, které byly zahájeny od počátku 90. let, kdy došlo k obrození židovské komunity v Čechách a na Moravě. Obecně lze konstatovat, že FŽO, ŽO a židovské organizace v ní sdružené pokračovaly ve stabilizovaném rozvoji a dařilo se jim udržet si respektovanou pozici v rámci České republiky i v zahraničí.

NOVELA STATUTU FŽO

Již na počátku čtyřletého období došlo k drobné novelizaci Statutu FŽO, který upřesnil tok informací mezi ŽO a FŽO, především v oblasti finanční a majetkové. Došlo k tomu v souvislosti s kauzou, týkající se jedné ŽO, jejíž nemovitý majetek se stal z titulu záruky předmětem soudního sporu o vyrovnání pohledávek. Kauza samotná byla uzavřena nakonec ve prospěch této ŽO, nicméně vyvstala nutnost úpravy statutu vzhledem k ustanovení zákona, podle kterého ústředí náboženské společnosti ručí i za subjekty, které zřídilo.

RESTITUCE A ZÁKON O MAJETKOVÉM VYROVNÁNÍ

Jednání mezi církvemi a státem o odluce a nápravě majetkových křivd probíhala řadu let. Koncem roku 2012 byl celkový proces přijetí zákona završen. FŽO se intenzivně a aktivně přípravy návrhu zákona zúčastnila. Ten byl Parlamentem ČR po bouřlivých debatách v listopadu 2012 přijat jako zákon č. 428/2012 Sb.

Přijetí zákona zakotvilo dlouhodobé finanční vypořádání za majetek, který nebyl církvím a náboženským společnostem z různých důvodů fyzicky vydán. Ustanovení o finančních náhradách umožnilo přistoupit k modelu, kdy je FŽO, jakožto ústředí náboženské společnosti, dlouhodobě financována z těchto státních příspěvků. To se promítlo do dohody mezi FŽO, ŽO a Židovským muzeem v Praze, která na pět let umožnila Židovskému muzeu investovat do obnovy jednotlivých synagog a expozic, v nich umístěných s tím, že jeho finanční podpora FŽO a ŽO bude po tuto dobu zkrácena na nutné minimum. Po uplynutí tohoto období, resp. po skončení revitalizace muzea, bude jednáno o novém modelu, který by měl být kombinací obou předchozích způsobů financování.

REVITALIZACE

V roce 2014 byl dokončen projekt Revitalizace židovských památek v ČR, respektive jeho investiční část. Federace ŽO v něm získala dosud největší grant na záchranu židovských památek v České republice v poválečné době (280 milionů Kč, převážně z fondů EU). Díky tomu se podařilo rekonstruovat, restaurovat a zachránit patnáct významných historických budov na deseti místech v Čechách, na Moravě i ve Slezsku. Ve většině synagog a rabínských domů jsou instalovány stále tematické expozice, které spolu s dalšími dočasnými programy (přednášky, koncerty, projekce, divadelní představení atd.) poskytují návštěvníkům možnost seznámit se s židovskou historií a s judaismem vůbec v jedinečném pojetí a autentickém prostředí.

V současné době má FŽO v termínu od 1. 7. 2014 do 30. 6. 2019 na starosti i provozní fázi projektu. Ta představuje každoroční zajištění návštěvnosti revitalizovaných objektů, přípravu programů a krátkodobých výstav i personálního obsazení ve všech obnovených památkách.

ZAHRANIČÍ, IZRAEL

FŽO je vnímána jako důležitý partner mnoha židovských organizací v USA (American Jewish Committee, B'nai B'rith), v Izraeli a v Evropě.

Při volbách do exekutivy Světového židovského kongresu byla FŽO zvolena jako zástupce malých komunit a pravidelně se účastní zasedání. Díky tomu bylo možné získat i podporu našich projektů v rámci ČR. Dlouhodobě se FŽO účastní i práce Evropského židovského kongresu. FŽO se také účastnila mnoha kulturních projektů a významných akcí, týkajících se Izraele. Za zmínku stojí Dny Jeruzaléma, pravidelná setkání českých a slovenských krajanů, koncerty, výstavy, přednášky atd.

Na politické úrovni se FŽO účastnila přípravy usnesení, podporujících Izrael, v poslední době např. odmítnutí postoje UNESCO k Jeruzalému ze strany Parlamentu ČR, zachování stávajícího vzhledu učebnice zeměpisu (na návrh palestinských zástupců neměl být označen Jeruzalém jako hlavní město) atd.

(dokončení na str. 16)

JAKO BY TÍM DOZRÁLI

Přírodní škola vyhledává osudy terezínských redaktorů

Ač nevelké počtem žáků a vybavením nijak okázalé, nestátní osmileté gymnázium Přírodní škola patří k nejpozoruhodnějším pražským školám. Pro nás může být zajímavé to, že vzorem a oblíbeným autorem jejího ředitele, Mgr. Františka Tichého, je lékař a pedagog Janusz Korczak. A v Tichého případě se nejedná jen o akademickou zálibu, ale skutečně praktický návod, jak vzdělávat, vychovávat a vést své svěvence. Jeho pedagogickou práci též inspiroje zkušenost učitelů, vychovatelů a dětí v terezínském ghettu, jimž se se studenty systematicky věnuje. V rámci Přírodní školy (PŠ) také vzniklo otevřené fórum Terezínská štafeta, do které se se svými aktivitami zapojují studentské týmy z celé republiky.

činnost představil. Jmenuje se *Princ se žlutou hvězdou, život a podivuhodná putování Petra Gince* (roku 2015 byla oceněna cenou Zlatá stuha a lze si ji objednat on-line); tématem terezínských dětí se bývá i jeho hra *Terezínské zvony*, kterou

studenti gymnázia letos nacvičili a nedávno již pojednáné sehráli. V pražské petrské čtvrti ve Stárkově ulici před domem číslo 4, kde Petr Ginz s rodiči žil až do deportace do Terezína, nechali studenti osadit *stolperstein*, kámen zmizelých. A ještě dříve, současně s prací na časopisu *Vedem*, připravili k vydání svazek básní dalšího výrazného autora *Vedem*, Hanuše Hachen-

burga (1929–1944) *Hned vedle bílá barva mráčka*.

VEDEMA A PETR GINZ

Výuka na tomto pražském gymnáziu má řadu specifík a spočívá mj. v dlouhodobých projektech, při nichž studenti pracují na určitém tématu a podnikají k němu různé expedice. Jedním z hlavních témat je od roku 2009 ghetto Terezín se zaměřením na tamní tajné chlapecké časopisy a jejich hlavní tvůrce. Nejprve se studenti zabývali časopisem *Vedem* a osobností jeho šéfredaktora Petra Gince (1928–1944). Ačkoli ten rozhodně nepatří v českém prostředí k neznámým jménům, díky Přírodní škole lze jeho život a práci poznat skutečně důkladně: Když studenti zjistili, jak obtížně dostupné jsou exempláře časopisu *Vedem* (mohou se číst jen prezenčně v Památníku Terezín), vytvořili webové stránky (www.vedem-terezin.cz), kam umístili všech 70 čísel, které chlapecké z domova L 417 během let 1942–1944 psali. O časopise též připravili výstavu: pod názvem *Vedem – cesta terezínských kluků stále pokračuje* již několik let putuje po českých městech (o výstavě se lze dočíst na stejných stránkách).

Sám František Tichý napsal o Petru Ginzovi knihu, v níž vyčerpávajícím způsobem Gince, jeho rodinné zázemí, zájmy, studia, život v terezínském chlapeckém domově, redaktorskou a uměleckou

TEREZÍNSKÁ ŠTAFETA

Do jaké míry se prolíná projekt Terezínská štafeta s aktivitami gymnázia Přírodní škola? Ředitel školy Fr. Tichý k tomu

Tommy Karas v akci: při utkání v Terezíně s dětmi z PŠ. Foto Filip Mašek, Terezínská štafeta, 2012.

říká: „Když jsme roku 2010 zpřístupnili časopis *Vedem* on-line, řekli jsme si, to je fajn, ale jak k tomu teď mladé lidi přitáhnout? Nakonec jsme se rozhodli pro formu soutěže. Pojmenovali jsme ji „Převz-

měte terezínskou štafetu“ a souvisela právě s *Vedem*. Prvního ročníku roku 2011 se zúčastnilo asi dvacet středních škol, kromě naší to byly jen mimopražské, protože Praha je různými soutěžemi a akcemi přehlcená. Soutěžní týmy měly předvést nejen znalost reálií, které vypátraly v časopise, ale nějak je také aktualizovat: soutěžící měli třeba podle vzoru *Vedem* vytvořit vlastní časopisy a v nich reflektovat svůj život, napsat, zda mají pocit, že i dnes se objevuje diskriminace, nebo napsat dopis těm klukům do minulosti. Byl tam i úkol, že kdyby jim do Terezína měli poslat jednu věc, co by vybrali...“

Při soutěžení navázali studenti přátelství s mnoha pamětníky, Fr. Tichý vzpomíná hlavně na sestru Petra Gince Chavu Pressburgerovou, ale také na Tommyho Karase a Tomana Broda: „Tommy s námi jel do Terezína a na dvoře jsme tam s ním, Tomanem Brodem a s dětmi hráli fotbal. Tommy byl úplně nadšený, protože fotbal miloval a v Terezíně ho hrál. Říkal, že to je něco úplně něco jiného, než když jenom chodí po školách na besedy.“

Když soutěž úspěšně skončila, přišlo jejím organizátorům líto, aby se týmy už nesetkaly, aby mezi sebou ztratily kontakt. A tak se rozhodli, že soutěž přemění v otevřené fórum, v němž se konají různé akce, o nichž pak píší na web www.terezin-skastafeta.cz. V podstatě zmodernizovali systém, který zavedl legendární skautský

vedoucí Jaroslav Foglar. Fr. Tichý dodává: „Inspirovali jsme se Foglarovými čtenářskými kluby *Mladého hlasatele*, kdy děti podnikaly různé akce a posílaly o nich zprávy do jeho redakce. To je geniální

myšlenka – a nutno říct, že i kluci v Terezíně *Mladého hlasatele* znali a jejich časopisy na něj přímo odkazovaly.“

V současné době lze na webových stránkách Tereziánské štafety sledovat akce, které pořádají studentky a studenti devíti týmů z různých českých měst a z pražského Přírodního gymnázia. Na těchto stránkách lze nalézt též spoustu materiálů: vybrané texty z časopisu *Ve-*

Vernisáž putovní výstavy o časopise *Vedem* v Brně. S kytarou stojí František Tichý. Foto Ellen Pražáková, Tereziánská štafeta, 2013.

dem (některé básně studenti PŠ zhudebnili, povídky zdramatizovali či zfilmovali), ale i pracovní listy vypracované jako zadání soutěže Převezměte tereziánskou štafetu. Určitě zaujme i interaktivní mapa Terezína, na níž je vyznačeno čtyřicet objektů bývalého ghetta (všechna kasárna, ale také nemocnice či sídlo SS atd.); po kliknutí na určitý bod se zobrazí jednak stručný popis a jeho role v rámci ghetta, ale také úryvek z článku či reportáže, již o tomto místě chlapci ve *Vedem* napsali. „Tu mapu bychom rádi rozšířili o to, aby na každém místě byl odkaz na video, které jsme natáčeli s pamětníky a k tomu místu se vztahuje, jen na to mít čas,“ říká Fr. Tichý.

RIM-RIM-RIM A PAVEL LION

Roku 2014 proběhl další ročník soutěže, tentokrát věnovaný tereziánskému časopisu *Rim-rim-rim*, který psali v Terezíně mladší kolegové tvůrců *Vedem*, 12–13letí chlapci. Proto byly jeho texty (povídky, básně či reportáže) psány snazším stylem, jsou jednodušší a srozumitelnější i dětem základní školy. Hlavní myšlenka soutěže znovu byla, aby se s tímto časopisem děti seznámily. Jak říká jeden z účastníků, třináctiletý Viktor, soutěžící měli prokázat znalosti o časopise, dohledávat v něm různá fakta, ale dostali i praktické úkoly – třeba podle receptů v časopise vytvořit pokrm nebo zhudebnit básničku z časopisu. Právě v rámci pátrání po tom, jak se tvořil *Rim-rim-rim*, narazili studenti na

jeho šéfredaktora Pavla Liona, dalšího nadaného chlapce, organizátora a žurnalistu (1930–1944). Jemu je věnována jedna z posledních akcí Tereziánské štafety: Studenti shromáždili jeho texty a pátrali po jeho osudu: zjistili, že před deportací bydlel v Karlíně v domě na tehdejší Královské ulici č. 97 (dnes Sokolovská, v téže domě sídlí oblíbená místní Polévárna). Na počátku listopadu na tento dům umístili pamětní desku a osudu Pavla Liona se budou nadále věnovat – zjistili například, že pocházel z Příbrami a že je možné, že jeho otec, Bedřich Lion, válku přežil, neboť se včas zachránil útekem do zahraničí.

V současné době dokončuje tým studentů a pedagogů PŠ podklady pro hru v Terezíně (bude dostupná na internetu či v informačním centru přímo na místě).

Sestává z pracovních listů, v nichž účastníci hry sledují fiktivní deník chlapce nebo dívky a mají podle zadání zjišťovat údaje, které se vážou k různým místům bývalého ghetta. Mezi prvními si ji zkusí studenti Lauderova gymnázia, s nímž PŠ již několik let spolupracuje.

SITUACE JAKO Z VEDEM...

Na otázku, co pro něj způsob výuky dětí v tereziánském ghettu znamená jako pro

Pamětní deska Pavlu Lionovi, která byla osazena na dům na Sokolovské 97 v Karlíně. Foto E. Pražáková, Tereziánská štafeta, 2016.

pedagoga, odpovídá Fr. Tichý takto: „Mě inspiruje, jak učitelé a vychovatelé v tereziánských dětských domovech museli neustále přemýšlet o tom, co je ve výchově důležité, a kvůli podmínkám, v nichž se pohybovali, to museli dělat jinak, než bylo doposud obvyklé. To, co my nazýváme alternativní školství, tam fungovalo automaticky, protože nic jiného jim nezbývalo, myslím třeba systém bodování či samostatných projektů. Pro nás je to

potvrzení, že to, o čem sami usilujeme, opravdu funguje. Mám pocit, že dnes se o Terezíně mluví hlavně v souvislosti s pietou, která památce obětí samozřejmě náleží. Ale že současně by se ta konkrétní zkušenost konkrétních lidí dala výborně využít i pro současnou pedagogickou práci, ve školách, v oddělech atd. Navíc dítě, které se s tímhle tématem setká, mluví s lidmi, kteří tím prošli, si úplně jinak váží současného života, školy, rodiny. Mám pocit, že naši studenti, kteří se tématu *Vedem* a *Rim-rim-rim* věnovali, jako by dozráli. Jak říká Jiří Brady, s nímž léta spolupracujeme: „Když se podívám na svoje číslo, je po problému.“ A já pak ještě zdůrazňuji, že ze zkušenosti těchto dětí je vidět, že v jakékoli situaci může člověk dělat dobré věci, o něco se snažit. Že i když to skončilo špatně, v metafyzickém smyslu to oni vyhráli, a tím jsou i pro nás povzbuzením.“

Na závěrečnou otázku, jak studenti a pedagogové PŠ prožívali skutečnost, že Jiří Brady, přeživší šoa, s nímž škola též spolupracuje, nedostal v říjnu již slíbené státní vyznamenání, Fr. Tichý odpověděl: „My jsme to hodně prožívali, ale nijak sentimentálně – spíš jsme to brali tak, že se ukázalo, kdo kde stojí. Současně jsme měli pocit, že bychom také měli něco udělat, jak jinak vychovat aktivní občany než tím, že by se měli ozvat, když se děje bezpráví? A tak jsme v rámci Tereziánské štafety uspořádali setkání na Strossmayerově náměstí, kde jsme Jirku Bradyho pozdravili, zazpívali mu tereziánské písničky a dali možnost i dalším lidem, aby se připojili. A bylo i zajímavě symbolické, jak se celá ta nešťastná záležitost spojila právě s dalajlamou. Nevím, jak moc se ví, že Petr Ginz byl také velký fanda buddhismu, a speciálně tibetského buddhismu. V Jad vašem mají rozsáhlý text, který o něm zkomponoval. Takže my jsme jen žasli, jak se to událo, že Jiří Brady nedostal státní vyznamenání kvůli dalajlamovi a lidi kvůli tomu vyšli do ulic. Říkali jsme si, že se tomu Petr Ginz někde nahoře asi hodně směje, protože to byla přesně taková situace, jaké si ve *Vedem* vymýšleli...“

ALICE MARXOVÁ

(Bližší informace o projektech školy naleznete na www.terezinskastafeta.cz a www.vedem-terezin.cz.)

A PŘIŠEL PAN POŠTA...

O kavárně Arco na rohu Hybernské a Dlážděné ulice

Ferdinand Peroutka a Johannes Urzidil, přátelé a po roce 1948 exulanti v USA, se scházeli v Peroutkově newyorském bytě, debatovali, polemizovali a hodně také vzpomínali: na Prahu, na Čechy a na řadu přátel, které tam poznali a zanechali. Zhruba v polovině šedesátých let minulého století byly některé jejich rozhovory natočeny na magnetofonové pásky a pak v roce 1968 vysílány po částech ve Svobodné Evropě a také v Československém rozhlase, to ovšem až v roce 1995. Jejich přepis pak vydalo v roce 2008 pod názvem O české a německé kultuře Nakladatelství Jana Jiskrová – Máj ve spolupráci s nakladatelstvím Dokořán. Tyto rozhovory představují – mimo jiné – cenné informace, týkající se pražské české a německo-židovské umělecké společnosti v první polovině 20. století i česko-německého soužití vůbec – v kultuře i jině. V knížce najdeme také několik zajímavých stránek, týkajících se kavárny Arco.

Peroutka: Řekni mi něco, to by mohlo být zajímavé, o pevnosti a sídle německé literatury v Praze v té době – o kavárně Arco. Ještě dneska si pamatuju, jak člověk šel téma otáčecíma dveřma... A jak, když tam přišel...

Urzidil: Ty byly senzace tenkrát.

Peroutka: A jak, když tam přišel, jak ta káva na něj zavoněla. A přišel pan Pošta, že jo...

Urzidil: A měl všechny literární časopisy, z celého světa.

Peroutka: A podíval se na nového příchozího a hned uhád, co čte. Jestli čte *Fackel* nebo něco jiného.

Urzidil: A pamatoval si to.

Peroutka: A pamatoval si to dokonale. To bylo sídlo přeci, tam já jsem poznal osobně německé literáty.

Urzidil: Já se pamatuji, když jsme tam sedávali, s tebou, samozřejmě, s Alfredem Fuchsem, který tenkrát překládal – a to musím tedy dodatečně říct – on překládal balady Goetha, velmi krásným způsobem.

Peroutka: On toho přeložil víc.

Urzidil: On toho přeložil víc, ale to byla jeho [...]

Peroutka: Heineho Atta Trolla přeložil...

Urzidil: On překládal skvěle.

Peroutka: Hebrejské elegie...

Kavárna Arco s vývěsními štíty, zhotovenými podle původní podoby. Foto Jiří Daniček.

Urzidil: A potom tam seděl starý Macek... Antonín...

Peroutka: Macek, ten tam vždycky byl, ano.

Urzidil: ...který byl trochu nedoslýchavý...

Peroutka: Řekni, hodně nedoslýchavý.

Urzidil: Jo. Když přišel nový literát, tak začal mluvit Macek. Mluvil půl hodiny, ten nový příchozí neřekl ani slovo, potom pozdravil a šel. A Macek řekl: To je báječný člověk, a jaký krásný názory má. (*Oba smích*) A on nepromluvil ani jedno slovo, Macek mluvil samotný. To byl krásný, milý, starý člověk. On byl ostatně jediný, který jednu moji malou stať přeložil do češtiny. Já jsem ho měl velmi rád.

Potom tam ale sedávali také – já nevím, jestli se na to pamatuješ – literáti ne pouze naši generace, tedy němečtí... Přicházeli tam ovšem Kisch a Brod a Oskar Baum, abychom na něho nezapomněli.

Peroutka: Jo, zapomněli jsme na Bauma...

Urzidil: Baum byl velmi dobrý a velmi milý spisovatel. On se narodil v Plzni a byl slepý od svého mládí.

Kisch tam přicházel... Kafka velmi zřídka. A Brod taky velmi zřídka. Ale když přišel Kafka, tak celá atmosféra té kavárny se úplně změnila. Alespoň pro nás, poněvadž on nepromluvil ani jedno slovo, které by se... ono to šlo přímo z prostředka země, když něco řekl. A on to nikdy neřekl patetickým způsobem. Potom tam přišel Kisch, of course, samozřejmě...

Peroutka: S novým dobrodružstvím...

Urzidil: S novým dobrodružstvím... Začal vykládat, jak byl na střeše Staronové synagogy, nebo něco takového... A potom ovšem přišel Werfel a začal, nevím, jestli se na to pamatuješ, jestli jsi byl při tom, začal recitovat svoje básně. To byla ještě doba, když... snad je to teď také tak, tady v New Yorku alespoň recitují básně v barech. Ale tenkrát to byla tedy... ještě krásná doba, kdy básníci recitovali svoje básně svým kolegům v kavárně a stentorním hlasem. Werfel...

Peroutka: To si nepamatuju [...]

Urzidil: Werfel tam...

Tam seděli... kupříkladu

v úterý, to byl den der Getreidebörse...

Peroutka: ...plodinová burza...

Urzidil: ...plodinové burzy, tam seděli většinou...

Peroutka: Tam byla symbióza umění a obchodu.

Urzidil: ...ovšem, obchodníci z venkova, a Werfel tam začal přednášet svoje básně: *Wie wir einst grenzenlosen Lieben* a oni všichni poslouchali a měli jistou reverenci k tomu, že nějaký básník tady něco ze svého díla recituje. Potom tam ale seděli také jiní lidé. Pamatuji si na Eduarda Vojana, velkého herce českého, ten seděl u druhého stolu, pil svoji kávu a dělal velmi mrzuté poznámky. Potom tam seděl Max Švabinský..., který ovšem ze stanoviska našeho..., my jsme milovali kubisty, futuristy a mladou generaci českých malířů, Fillu, Špálu, Zrzavého a tak dále. Pro nás byl Švabinský velký... tedy jaksi... *connaissanceur*, ale přeci jenom přestárlý a vlastně artisticky passé člověk. Ale on byl impozantní osobností. Když tam seděl..., on měl vždycky u sebe nějakou krásnou ženu, která se vyskytla potom na jedné rytině, kterou vystavil na nejbližší výstavě. On měl v sobě něco milého a jaksi taky imponujícího.

Peroutka: Vy jste... Pardon, že tě přerušuji, ale to je zajímavé, jak já jsem si vzpomněl na Wahrunda. Poněvadž ty jsi řekl, že tam byl Švabinský s nějakou dámou. Proto jsem si vzpomněl na Wahrunda, protože on tam byl taky vždycky s nějakou dámou. Pamatuješ se?

Urzidil: Ano, ovšem, velmi dobře. Ta dáma, se kterou byl Wahrund, to byla moje známá. Wahrund byl velmi zajímavým člověkem. On nebyl pouze profesorem církevního práva, on byl taky *ein Forscher*, jak se to říká...

Peroutka: ...badatel...

Urzidil: ...badatelem vulkánů, on znal veškeré vulkány na světě.

Peroutka: To nevím...

Urzidil: A... *Er ist aufgestiegen auf die- se Vulkane, Krakatau* a tak dále. Všechny vulkanické hory znal a psal o nich. To byl zajímavý člověk. Tenkrát ovšem zdál se nám býti dosti starým, ale mohlo mu být asi čtyřicet let. Ne více... (úsměv)

Peroutka: Ježíšmarjá.

Urzidil: (smích) To my jsme pokládali ovšem za velké stáří. Celkem ta atmosféra Arca byla velmi plodná, a ačkoliv Karl Kraus ve svém časopisu *Fackel* na nás nadával, *es kafkat und kischt* a tak dále, přece jenom celá skupina těch autorů vydržela dosti dlouho a dosáhla docela dalekosáhlý věhlas. Kafka na každý pád. A taky dokonce Werfel, který dneska je trochu zapomenutý, ale to se vyvíjí ve vlnách, každá sláva má svůj vývoj.

Peroutka: Myslíš taky, že jako u Goetha jsou to *werfelnahe und werfelferne Perioden*? Že některá dila...

Urzidil: Jo, to myslím. Heleď, Werfel jako prozais- ta a jako autor románů snad nemá tu velkou autoritu, kterou jsme mu připisovali tehdy. Ale Werfel napsal nejméně dvanáct prvotříd- ních velkých německých básní. A autor, který napsal dvanáct dobrých básní, zůsta- ne částí literatury navždy. *Ein Autor, der ein Dutzend gute Gedichte geschrieben hat, ist ein grosser Dichter*.

Peroutka: Jak jsem mluvil o těch otá- čecích dveřích v kavárně Arco, tak si vzpomínám, že po převratu v roce osm- náct byly protiněmecké demonstrace a jedna z těch demonstrací šla také proti kavárně Arco.

Urzidil: Na to se nepamatuji.

Peroutka: Ano, jako proti německé- mu sídlu. A ty otáčecí dveře... já šel do kavárny jako obyčejně, ono to bylo vy- bitý a ty otáčecí dveře ležely na chodní- ku a nahoře byl nápis, který býval na dveřích: „Jenom tlačit.“

* * *

KUKÁTKO DO KAVÁRNĚ

V kavárně Arco se ve středu 15. listopadu uskutečnilo setkání zástupců ministerstva vnitra, odborníků a nadšenců, kteří si spo- lečně připomněli slavnou historii tohoto místa. Byla to poměrně zvláštní a ve svém celku i neobvyklá sešlost, a přesto měla – alespoň pro tento případ – svůj dů- vod a logiku.

Arco je pro všechny, kdo se zabývají pražským literárním česko-německo-ži- dovským prostředím a provozem na kon- ci 19. a v první třetině 20. století, velmi známým místem i pojmem. Kavárnu to- hoto jména nedaleko Masarykova nádraží (tehdy *Prag Statsbahnhof*) na rohu Dláždě- ně a Hybernské ulice otevřel v roce 1907 Josef Suchánek, působící předtím v kavárnách Metropol a Unionce. Interiér a jeho vybavení navrhl renomovaný ar-

jiní. Jak píše ve svém textu Jiří Vlasák: „Arco tak bylo místo, kde se bez konflik- tů a v poklidné diskusi setkával český a německý živel.“

K této části Nového Města, obývaného dříve převážně německy mluvícími Pra- žany, se čas nezachoval příliš laskavě. Zmizely Městské sady, *Stadtpark*, kam vodily vychovatelky malé chlapce z lep- ších rodin, mezi nimi také Werfela, Rilka nebo jiného budoucího pražského spiso- vatele německého jazyka Hermanna Gra- ba, který potom napsal krásnou novelu, nazvanou právě *Stadtpark*. Zčernaly fasá- dy domů, vystavené nemilosrdnému pou- ličnímu provozu a solidnost a renomé zdejších adres se postupně vytratily.

V poslední době se však občas objeví náznak, že by se mohly věci obrátit opět k lepšímu, a to ne cestou, kdy se původní zástavba bourá a místo ní vyrůstají podiv- né a cizorodé stavební útvary. Takovým náznakem je i obnova kavárny Arco, přesněji řečeno jejího exteriéru. Minister- stvo vnitra, současný majitel domu, vy- slyšelo hlasy, které se přimlouvaly za dů- stojnější podobu místa, které pro milovníky literatury hodně znamená, a citlivým způsobem nechalo opravit fa- sádu a umístit na ní nápisy Kavárna Arco. Iluzi minu- losti úspěšně vyvolávají i velké dobové fotografie interiéru, umístěné ve výlo- hách i na fasádě. Chvilí to vypadá, jako bychom se dí- vali začarovaným kukátkem do skutečné kavárny, kde se klaní a obřadně na jejich místa hosty uvádí vrchní číšník, pan Pošta.

A to byl ten důvod, proč se uvnitř, kde je dnes jídel- na pro zaměstnance, sešli lidé z vnitra, Společnosti Franze Kafky, Bnej Brit, Česko-německého diskus- ního fóra, Židovského mu- zea a Federace ŽO, aby si

poslechli krátký diskurz o historii kavár- ny překladatelky Věry Koubové či četbu dialogu, který na téma Arco vedli za oceánem Peroutka a Urzidil.

Bylo to hezké a velmi neformální set- kání. Příslušnému ministerstvu patří uznání za to, že svou intervencí, staveb- ní i společenskou, jako by oživilo ducha starého mocnářství, kdy jistě do kavárny občas zašel i leckterý policejní rada.

jd

Malá pasáž před vstupem do Arca po úpravě. Foto J. Daniček.

chitekt Jan Kotěra. Podnik si brzy oblíbili pražští umělci. Pravidelně se tu scházeli výtvarníci Otakar Kubín, Bohumil Kubiš- ta, Emil Filla, Antonín Procházka, Bed- řich Feigl, Willi Nowak, Georg Kars a Max Horb a také literáti: Franz Werfel, Otto Pick, žurnalista Willy Haas, dram- tik Paul Kornfeld, E. E. Kisch, Max Brod a občas i jeho přítel Franz Kafka, Johan- nes Urzidil, ale i Ferdinand Peroutka, Ka- rel Poláček, Vladislav Vančura a mnozí

KAMÍNEK ZA RODNOU OBEC

Cesta do Bučkovic za Michele Fingestenem

„Ačkoli Michel Fingesten patřil před druhou světovou válkou k nejznámějším berlínským umělcům, je dnes téměř neznám. Je to jeden z důsledků nacistické perzekuce, která ve 30. letech znemožnila umělcům, jako byl on, pracovat a vystavovat, izolovala je a nakonec v lepším případě přinutila k emigraci. Tisíce jejich děl byly vyřazeny z veřejných sbírek, konfiskovány, zničeny nebo pokoutně prodány do ciziny,“ napsal v textu, otištěném v Rch v srpnu roku 2000 Arno

Pařík při příležitosti výstavy autorových obrazů a grafiky v pražské Galerii Roberta Guttmanna. Bylo to, vedle výstavy Fingestenových exlibris v Galerii Ztichlá klika, po dlouhé době ojedinělé připomenutí díla mimořádného a neprávem opomíjeného autora.

Jan Placák, antikvář a galerista, se dílu Michela Fingestena věnuje řadu let a podařilo se mu shromáždit rozsáhlou kolekci jeho grafiky i obrazů. Část této sbírky bude vystavena na začátku příštího roku v Centru Sefarad Israel ve španělském Madridu. Placák se dlouhodobě věnuje i okolnostem malířova života, které mnohdy nejsou doloženy a známy. Sem patří i následující záznam jeho cesty do Bučkovic.

* * *

Kde skončila pozemská pouť Michela Fingestena, je známo. Známé a pietně udržované je i místo jeho posledního odpočinku na hřbitově v italském Cesisanu. Méně známé je však místo, kde svoji cestu životem započal a kde si vytvářel první dojmy, které pak třeba měly vliv na jeho pozdější vnímání světa. Bučkovice, osada v odlehlé části českého Slezska, na pravém břehu řeky Ostravice, která je zároveň hranicí mezi historickou Moravou a Slezskem. Říčky klikatící se úzkým údolím mezi hřebeny Moravskoslezských Beskyd. Rozhodl jsem se místo navštívit a pokusit se vyhledat alespoň nějaký otisk z doby konce 19. století,

kdy se Michel jako první ze čtyř dětí do rodiny Finkelsteinů narodil.

Cestě předcházelo několik telefonátů na obecní úřady ve Starých Hamrech a v Ostravici, mezi kterými se osada kdysi nacházela a podle kterých jsem chtěl zjistit, ve kterém katastru dnes leží. V Hamrech neměli o existenci osady zdání a vytrvale mě odkazovali na Bučovice, které však leží zcela jinde, u Vyškova. V Ostravici jsem zpočátku také nespěl, ale byli tam mnohem vstřícnější, takže mi slíbili, že se podívají do svého územního plánu a dají mi vědět. Vskutku mi pak zavolali a dozvěděl jsem se, že se dnes Bučkovice nacházejí téměř v samém centru Ostravice na pravém břehu ve Slezsku. Ostravice je však na břehu levém, tedy na Moravě.

NA MÍSTĚ SAMÉM

Povzbuzen informací, vydal jsem se na cestu. Na místě samém nastal problém, protože jsem nebyl schopen poznat, co je centrem obce. Na moje otázky místní krčili rameny a unisono odpovídali, nevím, nikdy jsem to jméno neslyšel, neslyšela. Až se na mě usmálo slunce v podobě staršího vousatého muže, který pod přísným dohledem své ženy cosi kutil na zahrádce. Ochotně mě nasměroval s tím, že tam uvidím jen roztomilé paneláčky, které se na místě bývalé osady nacházejí. Jako jediný také projevil zvědavost a prolistoval si katalog Fingestenův, který vydalo Židovské muzeum a který kladně ocenil a zjevně projevil radost, že obec má takového rodáka. Ukázalo se, že je bývalý námořník.

Fingesten se také nějakou dobu plavil po mořích, tak alespoň něco, to jsem však netušil, že vše. Z osady nezůstalo nic, snad jen nějaká stavba ve skanzenu

Franz Schreker.

v Rožnově pod Radhoštěm, jinak malé sídliště a nové nebo zcela přestavěné domky. V Ostravici přestavěný a rozšířený hotel Freud, který by ho snad mohl pamatovat, a na slezské straně evangelický kostel z roku 1874, který teoreticky mohl navštěvovat jeho otec, neb byl vyznáním evangelík. Na faře se však žádné starší záznamy o farnících nedochovály a na hřbitově jsou nejstarší náhrobky až z půle 20. století, dál do minulosti již paměť nesahá. Do zapomnění ji odsunulo poválečné budování socialistického průmyslu a dojíždění místních lidí za prací do dolů, železáren a drátoven, výstavba vodní nádrže, demolice a radikální přestavba původních dřevěných chalup a domků, zánik pastevectví, konec tkalcovství. Jen řeka lehce hučí a mezi zalesněnými kopci běží údolím dál a dál, stejně tak jako před 112 lety.

Kamínek, který uprostřed mostu na hranici Moravy a Slezska házím do vody, zmizí stejně jako jakákoli stopa po místě Fingestenova narození a života jeho rodiny v Bučkovicích. Mlčenlivé hřebeny hor zahalené šatem zlátnoucího listí a místy pocukrované bílým popraškem se také staví odmítavě k mému snažení, a tak se raději vydávám do Brna na premiéru Bartókova *Modrovousova hradu* a Schoenbergova *Očekávání*.

VZPOMÍNKA NA AKADEMII

Cestou mě napadá, že Fingesten v roce 1923 vytvořil pozoruhodný portrét německého skladatele a šéfdirigenta Státní opery v Berlíně, Maxe von Schillingse, pozdějšího antisemity a od roku 1933 člena NSDAP a prezidenta Pruské akademie umění po nuceně odstoupivším „zvrhlém“ Maxi Liebermannovi. Za jeho vedení byli z akademie ihned vyloučeni všichni původem židovští umělci, možná i Fingesten, pokud byl členem. Jeho osobním přičiněním byl donucen odejít i doživotně jmenovaný Arnold Schoenberg a skladatel Franz Schreker, jehož portrét v roce 1922 Fingesten také vytvořil.

JAN PLACÁK

Max von Schilling.

ROŠ CHODEŠ 2016 – REJSTŘÍK ČLÁNKŮ

Aktuální události (není-li uvedeno jinak, strana 3)

Antisionismus je nový antisemitismus, text rabína Jonathana Sackse přeložila am (č. 5, str. 20); *Dny Jeruzaléma v Praze* – o festivalu a jeho program (č. 5); *Federace ŽO v ČR* – přehled činnosti shrnul tk (č. 12, str. 7, 16); *Chybí definice i legislativa* – o pražském setkání zmocněnců pro boj psal Jiří Šitler (č. 2, str. 11); *Gratias agit 2016* – ocenění za šíření dobrého jména ČR v zahraničí: historik Jehuda Bauer, přeživší šoa Ilse Eichner-Reinerová, analytik Michal Wittmann (č. 2, str. 23); *K parlamentním volbám na Slovensku* – komentář psal jf (č. 4, str. 3, 9); společné vyhlášení katolické církve a ÚZ ŽNO (č. 4, str. 9); *Levice a antisemitismus* – o sílícím antisemitismu v řadách britských labouristů psal Jonathan Freedland, přeložila am (č. 4, str. 20, 23); *Nejen židovský problém* – o největších antisemitských hrozbách současnosti (am, č. 1); *Nobelista Bob Dylan* – psala M. Křížová (č. 12, str. 16); *Proti uragánu hněvu postavme morálku*, komentář rabína Jonathana Sackse přeložila am (č. 8, str. 20); *V naší době* – padesát let od doby, kdy druhý vatikánský koncil vydal dokument *Nostra aetate*, psal tk (č. 1); *Škodlivá analogie: v čem se liší syrští uprchlíci a Židé za holokaustu*, text Jamese Kirchicka přeložila am (č. 3).

Autorské texty

Avineri, Šlomo – *Kořeny izraelské demokracie*, stať přeložila Monika Kittová (č. 8, str. 14–15, 18); **Avineri**, Šlomo – úryvek z nové monografie Theodora Herzla, překlad am (č. 6, str. 16–17); **Braguer**, Rémi – *Kdo učinil člověka*, ukázkou z knihy přeložil J. Mlejnek (č. 3, str. 14–16); **Daniček**, Jiří – *V barevném sklíčku*, báseň (č. 10, str. 23); **Fantl**, Moric – *Z rodinné kroniky* (č. 11, str. 16–18); **Gans**, David – ukázkou z kroniky *Ratolest Davidova*, přeložila J. Šedinová (č. 4, str. 10–11); **Glucksmann**, André – *Spánek rozumu*, ukázkou z knihy *Rozprava o nenávisti* v překladu H. Beguivinové, poznámku o autorovi napsal jd (č. 1, str. 10–11); **Chudožilov**, Petr – *Rybí kost* (č. 10, str. 19); **Klíma**, Ivan – *Byl mír*, úryvek ze vzpomínek *Moje šílené století* (č. 9, str. 18–19); **Laferrère**, Armand – *Liberální revoluce v Izraeli a ti, kdo ji pomlouvají*, stať přeložil J. Mlejnek (č. 5, str. 16–19); **Miłosz**, Czesław – *Vilno a Litva*, pojednání přeložil J. Mlejnek (č. 2, str. 14–16); **Pagis**, Dan – výběr z textů izraelského básníka připravila, přeložila a poznámku o autorovi napsala M. Křížová (č. 4, str. 18–19); **Perec**, Jicchok Lejbuš – *Mladík a more*, povídku přeložil P. Ambros; poznámku o překladateli napsal jd (č. 10, str. 16–18); **Peroutka**, Ferdinand; **Urzidil**, Johannes – *A přišel pan Pošta*, úryvek z knihy *O české a německé kultuře*; poznámku o kavárně Arco napsal jd (č. 12, str. 10–11); **Podwal**, Mark

– *Kouzlo živé duše*, ukázkou z knihy *Židovský bestiář*, přeložila am (č. 2, str. 18–19); **Roth**, Philip – *Křehká nádoba*, povídku přeložila hu (č. 7, str. 16–17; č. 8, str. 16–17);

Scruton, Roger – *Co pít, k čemu a proč*, ukázkou z knihy *Piju, tedy jsem* v překladu P. Doležalové; poznámku o autorovi napsal jd (č. 1, str. 14–16); **Sidon**, Efraim K. – *Dopis vrchního rabína k Novému roku 5777* (č. 10, str. 3); **Ulická**, Ljudmila – ukázkou z románu *Zelený stan* v překladu A. Machoninové (č. 4, str. 14–16).

Izrael: komentáře Zbyňka Petráčka (není-li uvedeno jinak, strana 21)

Bůh ochraňuj královnu (č. 8); *Do roku klidu, ale...* (č. 1); *Guth Jarkovský v Riu* (č. 9); *Jak bude s Trumpem* (č. 12, str. 17); *Klíše s Amerikou* (č. 4); *Když dohoda není prioritou* (č. 5); *Lieberman vojákem* (č. 7); *Noví Palestinci* (č. 2); *Nový Blízký východ* (č. 11); *Slova, která straší* (č. 3); *Příběhy čísel* (č. 6); *Vlakem do sporu* (č. 10).

Izrael: ostatní články

Jednoduché pravdy – k českému překladu knihy Šlomo Sanda: *Jak byl vynalezen židovský národ* (am, č. 1., str. 8–9); *Levice versus Izrael* – o postupu členů WHO proti Izraeli psal novinář Daniel Pipes, překlad am (č. 7, str. 20); *Konopí je košer* – o využívání konopí k léčebným účelům v Izraeli psala Pavlína Schultz (č. 1, str. 17); *Procházka Jeruzalémem* – Matti Friedman popisuje listopadový den ve Svatém městě, přeložila am (č. 2, str. 10–11); *Řešení není na dohled* – politolog Šlomo Avineri bilancuje dvacet let od Osla II, překlad am (č. 1, str. 20); *Sněmovna proti antisemitismu* – text usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR proti rezoluci OSN (č. 11, str. 2); *Šimon Peres aneb Život vizionáře* – nekrolog státníka napsal Z. Petráček (č. 11, str. 3); *Working holiday* – o možnostech pracovních prázdnin v Izraeli pro mladé lidi (č. 10, str. 2).

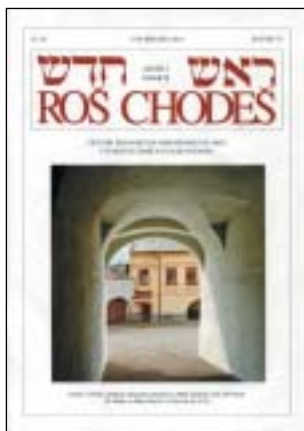
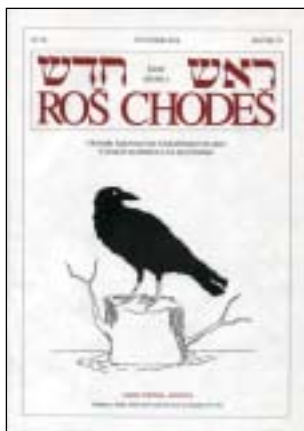
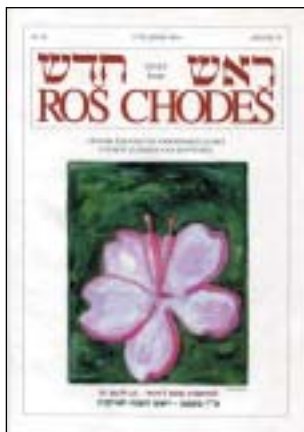
Judaismus

Komentáře k Tóře od vrchního zemského rabína Efraima K. Sidona (str. 4)

Avraham a jeho osel (č. 11); *Boží přítomnost* (č. 3); *Budte svatí* (č. 5); *Černá jsem a krásná* (č. 6); *Je Hospodin v našem nitru, nebo není?* (č. 8); *Moše Rabenu a Tóra* (č. 1); *Nejpokornější z lidí* (č. 2); *Radost z Tóry* (č. 10); *Svaté a profánní, čisté a nečisté* (č. 4); *Štafeta požehnání* (č. 12); *Vyjdeš-li a přijdeš-li* (č. 9); *Země přetékáající mlékem a medem* (č. 7).

Komentář kantora Bryana Wooda (bw) či rabína Jonathana Sackse (js) (str. 5)

Acharej mot – *O vůdcovství: Sprinty a maratony* (js, č. 5); *Co je přímé a co je dobré* (js, č. 8); *Hledání štěstí* (js, č. 9); *Kí tisa* (js, č. 2); *Koruna Tóry* (bw, č. 6); *O zelótech* (js, č. 7);

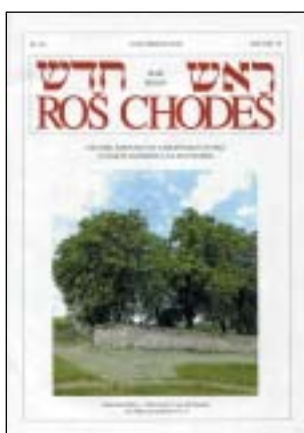
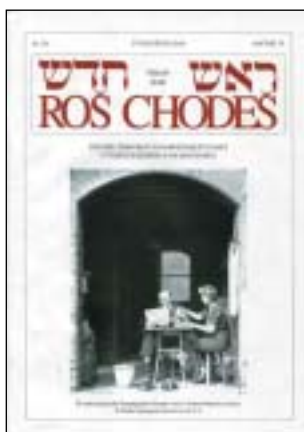
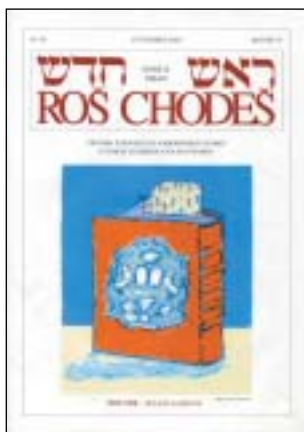

Pesach – svátek jara (bw, č. 4); *Povijan na Tóru* (bw, č. 12); *Purim* (bw, č. 3); *Tubišvat* – novoroční předsevzetí jako míza stromů (bw, č. 1); *Víra v budoucnost* (js, č. 11).

Kalendárium (str. 23)

Altschul, Robert, lékař a publicista – 115 let od narození (č. 2); **Bonn**, Hanuš, básník a překladatel – 75 let od úmrtí (č. 10); **Bor**, Josef, spisovatel – 110 let od narození (č. 7); **Feuerstein**, Bedřich, architekt, malíř a esejista – 80 let od smrti (č. 5); **Fischer**, Josef, filosof, sociolog, překladatel – 125 let od narození (č. 4); **Fischl**, Viktor, spisovatel, básník a diplomat – 10 let od smrti (č. 5); **Fryd**, Norbert, spisovatel a diplomat – 40 let od úmrtí (č. 3); **Fuchs**, Alfred, novinář, spisovatel a myslitel – 75 let od narození (č. 2); **Galský**, Desider, spisovatel, publicista a významný představitel české židovské komunity – 95 let od narození (č. 3); **Gerová**, Irena, novinářka – 10 let od úmrtí (č. 12, str. 19); **Gellner**, František, básník, žurnalista a karikaturista – 135 let od narození (č. 6); **Gregor**, Martin, herec – 110 let od narození (č. 11); **Grosman**, Ladislav, spisovatel a filmový scenárista – 35 let od narození (č. 1); **Haurowitz**, Felix Michael, lékař a vědec – 120 let od narození (č. 3); **Hermann**, Leo, publicista a sionista – 65 let od úmrtí (č. 9); **Hermann**, Leopold, architekt – 65 let od úmrtí (č. 4); **Hoffeová**, Ilse Ester, sekretářka Maxe Broda a dědička rukopisů Franze Kafky – 110 let od narození (č. 5); **Kahler**, Max, podnikatel – 170 let od narození (č. 10); **Kafka**, Bruno Alexander, právník – 235 let od narození (č. 9); **Kahler**, Eugen, malíř – 105 let od úmrtí (č. 12, str. 19); **Kelsen**, Hans, právní teoretik – 135 let od narození (č. 10); **Listopad**, František, básník, překladatel a režisér – 95 let od narození (č. 11); **London**, Artur, komunistický politik – 30 let od úmrtí (č. 11); **Lustig**, Arnošt, spisovatel a scenárista – 5 let od úmrtí (č. 2); **Mandl**, Herbert Thomas, hudebník, literát a vynálezce – 90 let od narození (č. 8); **obnova památníku českým a moravským obětem šoa v Pinkasově synagoze** – 20 let (č. 4); **Orten**, Jiří, básník – 75 let od úmrtí (č. 9); **Pick**, Arnold, psychiatr a neurolog – 165 let od narození (č. 7); **Piesen**, Robert, malíř – 95 let od narození (č. 8); **první transport Židů do Lodže** – 75 let (č. 10); **první transport Židů do Terezína** – 75 let (č. 11); **Przibram**, Ludwig, právník a žurnalista – 100 od smrti (č. 6); **Rádio Svobodná Evropa zahájilo celodenní vysílání československé sekce** – 65 let od založení (č. 5); **Raudnitz**, Moritz, advokát a politik – 135 od smrti (č. 6); **Reisz**, Karl, režisér – 90 let od narození (č. 7); **Rosewater**, Edward, americký žurnalista a politik s českými kořeny – 110 let od úmrtí (č. 8); **Sabath**, Adolph Jaochaim, americký politik s českými kořeny – 150 let od narození (č. 4); **Salus**, Hugo, spisovatel a lékař – 150 let od narození (č. 8); **Schumann-Heinková**, Ernestina, operní pěvkyně –

80 let od úmrtí (č. 11); **Stránský**, Adolf, politik a novinář – 85 let od úmrtí (č. 12, str. 19); **Taussig**, William, lékař a podnikatel – 190 let od narození (č. 2); **Tedesco**, Ludwig, lékař a politik – 200 let od narození (č. 1); **Winder**, Ludwig, spisovatel a novinář – 70 let od smrti (č. 6). (*Rubriku připravují ra, am.*)

Knižní anotace

(není-li uvedeno jinak, strana 24)

Blažek, Petr; **Schovánek**, Radek – *Přikládáme sekeru ke kořenům lži, rozhlasové projevy Pavla Tigrida* (č. 2); **Cigan**, Chaim – *Puzzle* (č. 4); **Frankl**, Michal; **Szabó**, Miloslav – *Budování státu bez antisemitismu?* (č. 3); **Gans**, David – *Ratolest Davidova* (č. 7); **Goldflam**, Arnošt – *Tata a jeho syn* (č. 12, str. 20); **Greenblattová**, Rachel L. – *„Aby vyprávěli svým dětem.“ Paměť židovské obce v raně novověké Praze* (č. 5); **Hain**, Milan – *Hugo Haas a jeho (americké) filmy* (č. 2); **Hroby v povětrí**, poezie Bukoviny (č. 12, str. 20); **Jacobson**, Howard – *Šajlok, to jsem já* (č. 5); **Jinde** – *sedm povídek o lidech na cestách a cizincích* (č. 5); **Karel Cudlín** – monografie fotografa (č. 8); **Koeltzsch**, Ines – *Praha rozdělená i sdílená, česko-židovsko-německé vztahy 1918–1938* (č. 4); **Koestler**, Artur – *Šíp do nebe* (č. 3); **Klenovský**, Jaroslav – *Brno židovské* (č. 9); **Kovtun**, Jiří – *Republika v ohrožení* (č. 10); **Oz**, Amos, **Oz-Salzbergerová**, Fania – *Židé a slova* (č. 1); **Pojar**, Miloš: *T. G. Masaryk a židovství* (č. 7); **Poskočil**, Stanislav – *Egon Morgenstern: Přežil jsem peklo Gulagu* (č. 1); **Rezzori**, Gregor von – *Paměti antisemity* (č. 6); **Roth**, Joseph – *Job, román prostého člověka* (č. 4); **Roth**, Joseph – *Příběh tisíce druhé noci* (č. 6); **Sarid**, Lišaj – *Limassol* (č. 11); **Skoumal**, Alois – *výbor z díla* (č. 11); **Snyder**, Timothy – *Černá zem. Holokaust – historie a varování* (č. 1); **Ströhl**, Andrea – *Vilém Flusser – fenomenologie komunikace* (č. 3); **Taussig**, Pavel – *Život jako film* (č. 2); **Toman**, Jindřich – *Naháči jižních moří* (č. 7); **Zloději všedních okamžiků**, antologie básníků liazovské školy (č. 8); **Zoufalá**, Marcela, **Holý**, Jiří (eds.) – *Rozpad židovského života* (č. 12, str. 20); **Zweig**, Stefan – *Zmatení citů* (č. 8).

Osobnosti

Cohen, Leonard – nekrolog psala am (č. 12, str. 3); **Freudová**, Anna – 120. výročí narození zakladatelky dětské psychoanalýzy psala am (č. 1, str. 18–19); **Gelderová**, Erika – nekrolog prezidentky evropské organizace Bnej brit (č. 1, str. 23); **Hájek**, Miloš – nekrolog jednoho ze Spravedlivých mezi národy psal Adam Drda (č. 4, str. 17); **Holzer**, Hanuš – nekrolog ekonoma psal tk (č. 8, str. 19); **Hoffmanová**, Tatiana – nekrolog izraelské novinářky psala Jana Šmídová (č. 12, str. 16); **Katz**, Viktor – o osudech významného numismatika psala I. Steinová (č. 8, str. 8–9); **Kohn**, Emil – vzpomínku na blatenského ob-

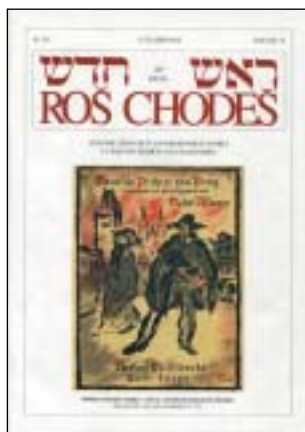
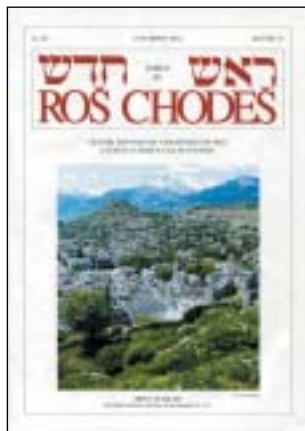
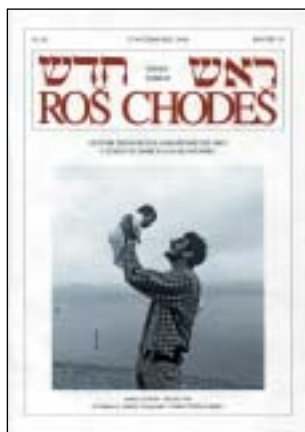
chodníka psal Dimitrij Slonim (č. 9, str. 3); **Kosta**, Tomáš – nekrolog vydavatele a diplomata napsal Karel Hvizďala (č. 7, str. 3); **Krolop**, Kurt – nekrolog významného germanisty psala am (č. 5, str. 15); **Moravčík**, Ivo – vzpomínku na ekonoma, právníka a překladatele napsal Jakub Bronec (č. 1, str. 12–13); **Pesso**, Albert – nekrolog psychoterapeuta psala am (č. 6, str. 23); **Pick**, Otto – nekrolog diplomata a politologa psal tk (č. 8, str. 19); **Steinschneider**, Moritz – o životě a díle významného bibliografa psali Pavel Sládek (č. 9, str. 10–11) a Daniel Boušek (č. 10, str. 8–9); **Vochoč**, Vladimír – o činnosti československého diplomata v okupované Francii, jeho pomoci židovským uprchlíkům psala am (č. 11, str. 14–15, 23); **Weidenfeld**, George – nekrolog slavného nakladatele a filantropa psala am (č. 3, str. 11); **Wiesel**, Elie – vzpomínku na spisovatele, nositele Nobelovy ceny míru psal Mark Podwal (č. 8, str. 3); poznámku o EW psala am (č. 8, str. 23); **Wichs**, David – nekrolog pražského rodáka, matematika a přátelského člověka (red., č. 3, str. 23).

Publicistika

Boskovice 2016 – o oblíbeném festivalu psal tk (č. 8, str. 9); *Cesta do Bučovic za Michelem Fingestenem* – psal Jan Placák (č. 12, str. 12); *Jako by tím dozráli* – o činnosti Přírodní školy psala am (č. 12, str. 8–9); *Malý zázrak z Podkrkonoší* – co se našlo pod prkny jednoho domu v Pecce, psala Věra Trnková (č. 5, str. 12–13); *Mark a Jenů Pickovi* – o zakladatelích továrny na uherský salám psala am (č. 7, str. 23); *Multi-kulturní, ale náš* – o tom, jak si Lvov (ne)připomíná svou židovskou minulost, psala Veronika Tuckerová (č. 9, str. 8–9); *Na Slovensku otvorili Muzeum holokaustu* – psal Ján Hlavinka (č. 4, str. 8); *Návštěva Hugo Maroma v ČR* – psala Darina Sedláčková (č. 11, str. 20); *Osud klasika jidiš literatury* – k stoletému výročí úmrtí Šolema Alejchema psal Ezra Gliner, překlad am (č. 10, str. 20); *Oživlý archiv* – o festivalu hudba a divadla z dílny Performing Jewish Archive psala am (č. 9, str. 16–17); *Památky na Karla Poláčka* – o autorových dopisnicích z Terezína, tisková zpráva ŽMP (č. 7, str. 19); *Posmrtná pouť* – o exhumaci ostatků skladatele Casimira Oberfelda v Přelouči, am (č. 6, str. 19); *Před sto lety* – o sčítání židovských vojáků během první světové války (am, č. 3, str. 9); *Stalo se před 510 lety* – o českobudějovické komunitě ve středověku psala Iva Steinová (č. 1, str. 19); *Štetl a moderní technologie* – o newyorském obchodě B&H Photo Video psala Pavlína Schultz (č. 2, str. 17); *Utajení Židů v Hobitovi* – o židovských souvislostech ve slavném Tolkienově díle psal Meir Soloveichik, překlad am (č. 9, str. 20); *V Plzni zpřístupnili rekonstruované interiéry Adolfa Loose* – psala am (č. 7, str. 14–15, 18).

Recenze knih

Amis, Martin – *Zóna zájmu*, psala hu (č. 3, str. 19); **Avineri**, Shlomo – *Theodor Herzl and the Foundation of the Jewish State*, o monografii Th. Herzla psala am (č. 6, str. 12–13); **Doronová**, Lizzie – *Kdo to je sakra Kafka*, psala hu (č. 12, str. 13); **Dutli**, Raplh – *Poslední cesta Chaima Soutina* – psal ap (č. 5, str. 23); **Haymanová**, Eva – *Po měsíci a hvězdách*, recenzi psal Jan Dehner (č. 2, str. 20); **Kašua**, Sajid – *Tančící Arabové*, psala hu (č. 6, str. 18–19); **Klenovský**, Jaroslav – publikace o židovských památkách Moravy, psal jd (č. 11, str. 19); **Mišani**, Dror – *Případ pohřešovaného*, psala hu (č. 10, str. 15); **Pojar**, Miloš – *T. G. Masaryk a židovství*, psal ap (č. 11, str. 10–11); **Reifler**, David – *Days of Ticho*, o knize o významném lékaři Albertu Ticho a jeho době psala am (č. 4, str. 12–13); **Šindelářová**, Lenka – *Einsatzgruppe H a její pomahači*, psala am (č. 3, str. 18); **Tigrid**, Pavel: *Přikládáme sekeru ke kořenům lži*, ed. Petr Blažek a Radek Schovánek, psala am (č. 5, str. 11).

Recenze výstav, filmů a divadelních představení

...a bolelo nebe – o představení Dismanova dětského souboru psal jd (č. 7, str. 13); *Američané v synagoze* – o výstavě fotografií FSA ve Velké synagoze v Plzni psala am (č. 7, str. 8–9); *Čtyři výstavy* – o stálých expozicích v Jeruzalémské synagoze psal jd (č. 6, str. 9); *Karel Cudlín: Fotografie* – o výstavě psala am (č. 8, str. 12); *Na paměť zničených synagog* – o výstavě v Židovském muzeu ve Vídni psala am (č. 10, str. 12–14); *Na Sibiř – Nach Sibirien* – o liberecké výstavě německy hovořících umělců z českých zemí psal Jan Placák (č. 2, str. 12–13); *Nad fotografiemi Karla Cudlína* – text K. Sidona z vernisáže (č. 8, str. 12–13); *Oko vidí svět* – o výstavě děl Friedricha Feigla v Chebu psal ap (č. 9, str. 14–15, 17); *Pocta Aleši Veselému* – o výstavě v Museu Kampa psal ap (č. 3, str. 17); *„Pojď, milý můj...“* – o výstavě ilustrací k *Písni písní* v Galerii Roberta Guttmana psala am (č. 11, str. 12–13); *Šanghajské útočiště* – o výstavě v Galerii Roberta Guttmana o ghettu Hongkew očima uprchlíků a objektivem Arthura Rothsteina psala am (č. 5, str. 8–9); *V zajetí tíživého snu* – o televizním filmu *Zločin v Polně* psal ap (č. 3, str. 8–9).

Rozhovory (není-li uvedeno jinak, připravila am, strany 6–7)

Bán, Andrej – se slovenským fotografem a novinářem o organizaci Člověk v ohrožení a cestách po světě hovořil jf (č. 2, 6–8); **Böhnisch**, Robin – se členem Poslanecké sněmovny ČR o tom, že Izrael je návykový (č. 1, 6–7, 9); **Cohen**, Avi – s ředitelem izraelského ministerstva pro sociální rovnost (č. 6, str. 20); **Drda**, Adam, **Portel**, Robert – s novináři o činnosti organi-

zace Post Bellum v Izraeli hovořila Pavlína Schultz (č. 5, str. 10); **Gero**, Peter – s bratislavským rodákem architektem a urbanistou hovořil jf (č. 3); **Goldflam**, Arnošt – se spisovatelem, dramatikem a režisérem nejen o životním jubileu (č. 9, str. 6–7, 23); **Katz**, George – s obchodníkem filatelistou z rodiny jistebnických Katzů (č. 8); **Kertész**, Imre – montáž rozhovorů s maďarským spisovatelem, nositelem Nobelovy ceny za literaturu, přeložila Eliška Novotná (č. 5); **Pojar**, Tomáš – s diplomatem a bezpečnostním analytikem (č. 10); **Mintz**, Nitzan a Dede – s izraelskými street artisty o pouličním umění v Izraeli (č. 11); **Papoušek**, Petr – s předsedou Federace ŽO v ČR hovořil jd (č. 12); **Příbyl**, Lukáš – s ředitelem Českého centra v Tel Avivu o tom, jak prožívá teroristickou vlnu (č. 3, str. 10–11); **Royer**, Clara – s historičkou, spisovatelkou a scenáristkou o snímku *Saulův syn* hovořila hu (č. 6, str. 6–8); **Sidon**, Efraim Karol – s vrchním rabínem o událostech při terezínské tryzně a s tím souvisejících společenských jevech hovořil Karel Hvizďala (č. 6, str. 3, 8); **Šedínová**, Jiřina – s hebraistkou o její celoživotní práci a překladu kroniky Davida Ganse (č. 4, str. 6–8); **Šitler**, Jiří – s velvyslancem ve Švédsku o protiizraelských náladách v zemi (č. 11, str. 20); **Šternová**, Marina – s diplomatkou a pořadatelkou festivalu Dny Jeruzaléma hovořila Magdalena Křížová (č. 7, str. 6–7, 9); **Vrbová**, Gerta – s neuroložkou hovořili Ludmila Franeková a jf (č. 10, str. 10–11).

Výběr z českého tisku (str. 22)

Čaroděj z Rigy ...a další události (č. 9); Horší než Obama... (č. 11); Krtek s manželkou... (č. 3); Krvavá operetka... (č. 8); Malá pečeť (č. 1); Pán všech Židů... (č. 5); Pohádky o světě (č. 12, str. 18); Pochod živých... (č. 6); Trenýrky XXL... (č. 7); Tričko s Tisem... (č. 10); Zadlužený Žižka... (č. 2); Židé v Bulavu... (č. 4). (*Rubriku připravuje jd*)

Zprávy ze světa (str. 28)

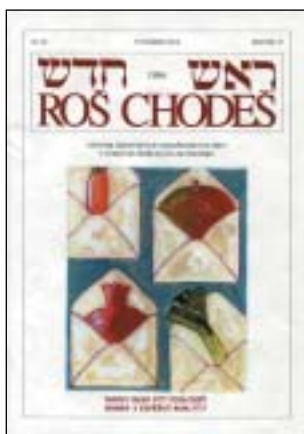
č. 1: Argentina: zrušení dohody s Íránem; Chanuka v Istanbulu; Den židovských uprchlíků z arabských zemí; Izrael snížil skleníkové plyny; Podpora násilí na Západním břehu a v Gaze; Představení *Zamilovaný Kafka*.

č. 2: Vlna teroru v Izraeli; Digitální vysílání Iltv.tv; Papež v římské synagoze; Nová rezoluce EU; Na paměť Alberta Nismána; Zlatý glóbus pro *Saulova syna*; S kipou do parlamentu.

č. 3: Vlna teroru; Británie proti BDS; Prezident kárá historika; Výhrady vůči Íránu; Zemřel U. Eco; Berlinale 2016.

č. 4: Vlna teroru v Izraeli; Útok v Istanbulu; Proti hnutí BDS; Půl tisíciletí ghetta; Britský premiér proti antisemitismu; Jemenští Židé; Borat syrským uprchlíkům; Oscar pro *Saulova syna*.

č. 5: Vlna teroru v Izraeli; Tunel z Gazy; Nový premiér Ukrajiny; Akademici proti bojkotu; Uznání pro ugandské Židy; Nový památník v Budapešti; Einstein měl rád maceasy; *Brundibár* v Madridu.

č. 6: Místo Jaalona Lieberman; Španělsko proti BDS; Rakouští Židé po volbách; Bob Dylan oslavil 75; Nová Národní knihovna v Jeruzalémě; Spravedlivý plukovník a diplomat; Synagoga v Lučenci.

č. 7: Vlna teroru v Izraeli; Britští Židé a brexit; Nový prezident Peru; Turecko – Izrael; Itálie: zákon o popírání šoa; Berlín: zavření konta BDS; Jákobovo stádo.

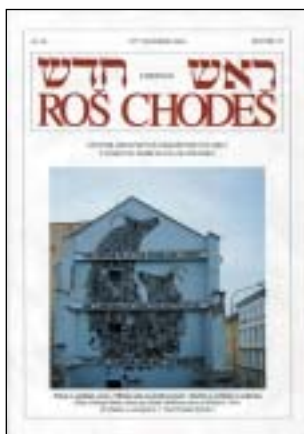
č. 8: Teror v Nice; Proti rasismu a xenofobii na internetu; Duke chce do Senátu; Íránská stopa; Obnovení vztahů; 30 let Izrael – Španělsko a časopisu Raíces; Lovci Pokémonů.

č. 9: Ceremonie na počest obětí mnichovského masakru; Důkaz o smrti Raoula Wallenberga; BDS v Ontariu; Světová média o „osvětimském autobusu“; Místa na charitu pro Hamás; Do kin míří film *Denial*.

č. 10: Amos Oz na BBC; Vzestup xenofobní strany v Německu; Facebook, Google a Izrael; Soros na pomoc uprchlíkům; Výstava o Ringelblumově archivu; Dopisy Bohu.

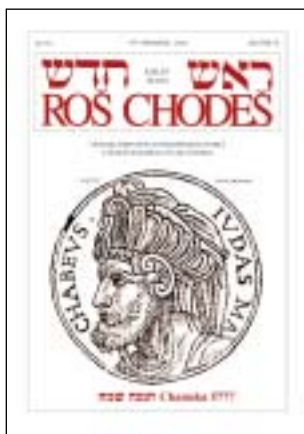
č. 11: UNESCO – bez vztahu k realitě; Nobelista Bob Dylan; Stop pomoci teroristům; Skandál britské levice; Památník proti památníku.

č. 12: Požáry v Izraeli; Nevládní organizace a Izrael; Španělští hrdinové v době šoa; Zemřel Leonard Cohen; BDS: Pomsta kuchaři; Cena pro záchránce. (*Připravuje am*)

Židovské památky

Agudas achim v Brně – o novém svitku Tóry a nových textiliích v opravené brněnské synagoze psal ap (č. 2, str. 9); *Duše stavby se vrací* – o historii a opravě synagogy v Polici u Jemnice psal jd (č. 12, str. 14–15); *Hranice Helvetie* – (nejen) o židovských památkách Švýcarska psal jd (č. 7, str. 10–12; č. 8, str. 10–11; č. 9, str. 12–13); *Hřbitov ve viničích* – (nejen) o židovských památkách Třebívlic a okolí psal jd (č. 6, str. 10–11); *Jako by to mělo zůstat navěky* – o opravách na Novém židovském hřbitově v Praze psala am (č. 6, str. 14–15); *Nejkrásnější na světě* – (nejen) o židovských památkách Piemontu psal jd (č. 3, str. 12–13); *Sever proti Jihu* – o synagogách v Helsinkách a v řecké Ioánnině psal tk (č. 11, str. 8–9); *Uprostřed kopců a pastvin* – o zajímavém hřbitově u Jistebnice psala Iva Steinová (č. 5, str. 14–15).

Agudas achim v Brně – o novém svitku Tóry a nových textiliích v opravené brněnské synagoze psal ap (č. 2, str. 9); *Duše stavby se vrací* – o historii a opravě synagogy v Polici u Jemnice psal jd (č. 12, str. 14–15); *Hranice Helvetie* – (nejen) o židovských památkách Švýcarska psal jd (č. 7, str. 10–12; č. 8, str. 10–11; č. 9, str. 12–13); *Hřbitov ve viničích* – (nejen) o židovských památkách Třebívlic a okolí psal jd (č. 6, str. 10–11); *Jako by to mělo zůstat navěky* – o opravách na Novém židovském hřbitově v Praze psala am (č. 6, str. 14–15); *Nejkrásnější na světě* – (nejen) o židovských památkách Piemontu psal jd (č. 3, str. 12–13); *Sever proti Jihu* – o synagogách v Helsinkách a v řecké Ioánnině psal tk (č. 11, str. 8–9); *Uprostřed kopců a pastvin* – o zajímavém hřbitově u Jistebnice psala Iva Steinová (č. 5, str. 14–15).

Zkratky jmen stálých spolupracovníků redakce: *ap* – Arno Pařík; *hu* – Hana Ulmanová; *jf* – Jaro Franek; *ra* – Radek Aubrecht; *tk* – Tomáš Kraus. Zkratky jmen redaktorů: *am* – Alice Marxová; *jd* – Jiří Daniček. (*Připravila am*)

JAKO KŮŇ A OSEL

Nad knihou izraelské prozaičky Lizzie Doronové

Lizzie Doronová, narozená roku 1953 v Tel Avivu, je izraelskou prozaičkou střední generace, jež ve své tvorbě významnou měrou čerpá z osobních zážitků, zkušeností a vzpomínek. Píše sice hebrejsky, avšak více než v Izraeli je známá kupř. v Německu. A z německého vydání (v autorčině vlastní titul prozatím nevyšel) vychází také český překlad knihy *Kdo je to sakra Kafka*, která je v našem kulturním kontextu Doronové premiérou.

Děj prózy se začíná odvíjet na jedné mírové konferenci organizované v Římě, na níž se setkává pomenší snědý palestinský Arab s vysokou blondýnou, izraelskou židovskou spisovatelkou a vypravěčkou příběhu jejich nelehkého přátelství. A od prvního okamžiku je jasné, že vedle sebe nejenže vypadají jako kůň a osel, jak pravi jedno v textu citované jidiš přísloví, ale jako kůň a osel i myslí.

KAFKA, JIDIŠ, MENGELE

Prvním problémem je, zdá se, neznalost základních faktů. Zatímco Nádím, založený na několika skutečných osobách, netuší, kdo to byl Kafka a co je to třeba jidiš, Doronová zjišťuje, že zdaleka nezná všechny komplikované předpisy nebo skutečnost silničních kontrol, které sice mohou mít nějaký vyšší cíl, ale ve skutečnosti povytce pouze plošně omezují běžný život všem izraelským Arabům. V těsném závěsu následuje to, co protagonistka zbytečně tvrdě – a dodejme také nepřesně – označuje za rasistické myšlenky typu: Arabové brýle nenosí či Arabové přece nenosí ženám květiny. A poté přichází na řadu samotný jazyk: šestidenní válka je pro Nádima domýšlivý název, pro něj je to válka z roku 1967, a teroristé jsou z jeho úhlu pohledu šahídi, mučedníci. Což se přitom zjevně točí kolem předem dané, a dodejme hned nijak překvapivé a docela schematicky podané kolektivní identity: zatímco ona je okupant, on je okupovaný, a občas si svou jinak logicky nevalnou pozici pěkně vychutnává.

Právě z této pozice totiž Nádím nechce vědět, kdo to byl třeba Mengele, a nikdy by ani nenavštívil památník Jad vašem – což je zároveň předurčeno tím, že by s něčím takovým nesouhlasil jeho otec, a toho on stejně jako Boha chová za každých okolností v úctě. Stran Boha a otce se v jeho světě prostě nepřipouští

kompromis: vždyť se svou první láskou Italkou se rozešel jen proto, že nechtěla přestoupit na islám. Pokud tedy autorka něco na svém příteli a jeho společnosti víceméně otevřeně kritizuje, je to postavení žen; občas navíc explicitně připouští, že víc než Nádímův příběh by ji zajímal příběh jeho manželky Lajly, která s ní ovšem nikdy nemluví a ani nesedí u stejného stolu. A těžko říct, proč. Zda proto, že o ni má Nádím strach – ví totiž, že na základě knihy z pera židovské spisovatelky (byť by nakonec paradoxně byla docela protiizraelská v tom smyslu, že odmítá současnou izraelskou vládní politiku) by jí jako potenciální zrádkyni a kolaborance mohla hrozit i smrt, nebo má strach z toho, že by na povrch vyplavalo nějaké nehezké rodinné tajemství týkající se buď jeho přímo, nebo svazující síly tradice obecně.

Je-li tak Nádimovi něco až do poslední stránky cizí, je to kritika směřující do vlastních řad: viz ostatně též jeho údiv nad tím, že někdo může smýšlet špatně o vlastních lidech v momentě, kdy se Doronová s chutí pouští do osadníků a ortodoxních Židů, jejichž chování ji nesmírně irituje. A je-li mu navíc cizí zpochybňování autorit, jak už bylo naznačeno výše, šance na demokratickou otevřenost a pokrok opravdu není velká. Připočtíme ještě to, že pochází z velice movité rodiny a disponuje slušným evropským vzděláním – a nutně dospějeme k závěru, že jeho názory a postoje budou ještě nadprůměrně tolerantní a vstřícné. Což Doronová, která si psaním o něm, jak sama s docela krutou nadsázkou prohlašuje, jenom očisťuje svědomí, v textu ponechává zcela stranou, zatímco sebe a své tu méně, tu více zkostnatělé okolí, jak vyplývá i z rozhovoru, který jsem s ní měla tu výsadu vést během její pražské návštěvy pro sobotní přílohu *Lidových novin*, ani v nejmenším nešetří.

RENOVOVAT OSLO

Doronové jazyk je věcný a strážlivý, emocionálně ale velice dobře funguje – jako třeba

v pasážích, v nichž se upřímně a přímočaře rozebírají vsutku nezáviděníhodné situace, v jakých se občas ocitají jak její, tak Nádimovy děti. Jedinou surreálnou a několi-krát se opakující scénou je její nikdy ne zcela objasněná, zato pořád se vracející noční můra z pláže, a spíše než román (což je bezpochyby forma, po jaké sáhl i u nás známý a na stránkách *Rch* již recenzovaný Kašúa) je tak celý svazek osobně laděná reportáž na hranici non fiction. Na druhé straně je však pravda, že Doronová s nasbíraným materiálem jistě tvůrčím způsobem pracovala, což se týká hlavně struktury, tj. výběru a uspořádání epizod. A možná ještě více sebeironie a ironie, s jakou je schopna vidět sebe i svoje okolí – přičemž židovským humorem a cynismem dle jejího pozorování postupně načichne taky Nádím.

Oba tak vědí, že když na stereotypně podmíněnou otázku, co že to spolu vůbec dělají, lakonicky odpovídají „Renovujeme Oslo“, je to jen naivní představa. Vždyť žádný společný projekt nakonec nevznikne, a oba dál ve zvýšené míře berou prášky na bolení hlavy a dál je oba pronásledují traumata z minulosti. A na širší, společensko-politické rovině se všechno jenom zhoršuje: po tzv.

arabském jaru přichází jedno velké rozčarování a Islámský stát a stále horší a horší – místo toho, aby byly lepší – jsou i podmínky v Gaze. Bez efektu jsou přitom i samozřejmě dobře míněné mezinárodní mírové konference, jaké pořádají nejružnější „sdružení snilků“, a zprávy v zahradních rozhlasech omezující se na zkratky typu sedmdesát panen či osadníci jsou navíc vysloveně kontraproduktivní.

Jediným pozitivem tak je, že se naši hrdinové navzdory předsudkům do jisté míry přece jen sprátelili, i když mnohé na tom druhém pořádku nechápou. Na rozdíl od těch, kteří již otupěli natolik, že v jakékoli zlepšení vztahů přestali doufat a potažmo o něj i usilovat (a není divu, vždyť vyhrocené poměry se táhnou už hodně dlouho), se rozhodli alespoň nerezignovat. A – jak dokládá výsledná kniha – nemlčet.

(Lizzie Doronová: *Kdo je to sakra Kafka*. Z němčiny přeložila Ruth Jochanan Weiniger, Garamond, Praha 2016.)

DUŠE STAVBY SE VRACÍ

Obnova synagogy v Polici u Jemnice – etapa 2016

Pohled na synagogu od východu – listopad 2016.

V průběhu roku 2015 jsme informovali o projektu Revitalizace II, jeho nadějném vývoji i smutném konci, způsobeném absurdní stížností firmy Avers a podivnou legislativou, která umožňuje likvidovat nadějně projekty. Mezi šest památek, jež byly do projektu zahrnuty, patřila i synagoga v Polici u Jemnice, jednoduchá, ale cenná barokní stavba, která spolu se hřbitovem a v podstatě zachovanou židovskou ulicí představuje památkově i historicky významný doklad kdysi velké a významné židovské obce Pullitz neboli Police u Jemnice. To ale neznamená, že by Federace ŽO na záchranu synagogy rezignovala.

ŽIDÉ V POLICI...

První spolehlivý pramen o přítomnosti Židů v Polici je z registru z roku 1671. Ten zmiňuje zdejší židovské osídlení jako nově založené. Lze předpokládat, že nově usídlení Židé přišli z Vídně, odkud byli v roce 1670 vypovězeni. Žili zde potom mezi křesťany klidně až do roku 1722, kdy se panství ujal hrabě Adam Berchtold. Ten přikázal – na základě nařízení Karla VI. z prosince 1726 (tzv. translokačního reskriptu) – někdy mezi roky 1723–1727 Židům vystěhovat se z centra obce a žít odděleně v odlehlé části obce jižně pod zámek, kde pro ně měl nechat postavit obydlí po obou stranách polního úvozu.

Sotva si však Židé stačili zvyknout na novou situaci a překonat finanční i jiné těžkosti s přemístěním spojené, došlo k další pohromě. Požár, který vypukl 25. června 1758, zničil nejen všechny domy, ale i dřevěnou synagogu. Většina Židů z Police přišla o všechno a ocitla se v nehlubší chudobě.

Díky Isaku Landesmannovi, židovskému rychtáři v Polici, který získal velké jmění obchodem s vlnou a obilím a měl pro své souvěrce vždy ruku otevřenou, se však podařilo postavit nejen nové domy, ale už v roce 1759

Židovská ulice v Polici na počátku 20. století. Synagoga s výrazným štítem dole po pravé straně.

i novou zděnou synagogu. Stavbu provedl zednický mistr Matyáš Kirchmayer ze sousední vsi Kdousova. (O Isaku Landesmannovi a jeho rodině viz podrobněji článek Ivy Steinové v *Rch* 1/2015.)

Většina domů se (částečně v přestavbách) dochovala dodnes a také synagoga ještě stojí. Poté, co v druhé polovině 19. století Židé z Police postupně odcházeli (poslední z nich, Leopold Landesmann, se odstěhoval do sousední Jemnice v roce 1913), ukončila zdejší židovská obec v roce 1890 činnost a synagoga i hřbitov přešly pod správu obce v Jemnici. V roce 1912 byla nevyužitá synagoga prodána majiteli polického panství Alfredu Vražďovi z Kunevaldu, který ji po vzniku Československa daroval místní Jednotě sokolské. Ta si ji upravila pro své potřeby a užívala ji jako těloc-

vičnu. Časem však přestala budova sloužit i k tomuto účelu a po několika letech chátrání byla opuštěná stavba v roce 2004 převedena Českou obcí sokolskou do vlastnictví Federace židovských obcí, která se – prostřednictvím svého Nadačního fondu Zecher – ujala její záchrany a obnovy.

...A JEJICH SYNAGOGA

Maestro Arno Pařík ve svém článku „Synagoga znovu objevená“ (*Rch* 4/2007) stavbu popisuje následovně: „Jedná se o přízemní budovu skoro čtvercového půdorysu (850 x 830 cm) se sklenutou převýšenou valenou klenbou o výšce 660 cm se sedlovou střechou. Její průčelí zdobil barokní srdcový štít. Při severní straně původně stávala předsíň s mužským vstupem do hlavního sálu a s ženským schodištěm na galerii. V mužské části předsíně se dochovalo torzo kamenného mušlového umyvadla, v ženské části pro změnu hebrejský text s ornamenty z 18. století. Synagoga měla v roce 1759 podle současného průzkumu v ústředním sále cihlovou podlahu, galerii nesly kamenné sloupy na patkách a její čelo tvořily tři široké arkády. Na-

hoře ji od mužského sálu oddělovalo dřevěné ostění. Západní průčelí zdobila pravděpodobně dvě segmentová okna

Nové toskánské sloupy nesou klenbu galerie.

pod galerií a jedno uprostřed v západním štítu budovy. Na klenbě lze rozpoznat oválné štukové medailony – tři při východním okraji klenby, tři při západním a jeden velký uprostřed, které mohly znázorňovat šest všedních dnů a šabat

Nedaleký židovský hřbitov je pečlivě udržován.

nebo Slunce a planety. Sálový prostor osvětloval nad bimou jeden velký lustr, který tvořil střed celého prostoru, věčné světlo na východní straně sálu a menší lustr nad galerií. Atmosféru celého interiéru dotvářela výmalba s hebrejskými nápisy.“

Pohled na synagogu v Polici od západu (listopad 2016) dokumentuje zachovanou původní zástavbu Židovské ulice z poloviny 18. století.

Po stavebně historickém průzkumu (2004–2005) byl v letech 2006–2007 vypracován projekt na obnovu synagogy, který je od té doby podle fi-

nančních možností FŽO v jednotlivých etapách uskutečňován. Cílem je navrátit exteriéru i interiéru stavby vzhled z doby výstavby chrámu v roce 1759, který je ve všech částech nejlépe dochovaným horizontem stavby.

ETAPA 2016

V letošním roce došlo k významnému, a co je také důležité, i viditelnému pokroku. Mnohé práce při rekonstrukci památkových objektů, například statické zajištění, odvlhčení a izolace a další, totiž opticky žádný efekt nedávají, a pokud je navíc v závislosti na finančních prostředcích (přesněji řečeno jejich nedostatku) nutno dělit stavební činnost do řady menších etap, může se zdát, že se vlastně nic moc neděje. Pak ale přijde chvíle, kdy se v po léta devastovaném prostoru plném stavebního materiálu náhle objeví signál, že cíl není už tak beznadějně daleko, jak by se mohlo zdát. Duše stavby, ukrytá v její minulosti a v původních proporcích, se začíná pomalu vracet a dosvědčuje, že se tu k nové existenci probouzí místo, které bylo po sto padesát let duchovním středem zdejších Židů.

V letošním roce byly provedeny zejména následující práce: propojení systému odvětrání základového a sok-

vých konstrukcí v interiéru, obnova stavební konstrukce ženské galerie, přezdění okenních a dveřních otvorů včetně vezdění slepých rámců. Veškeré práce byly provedeny řádně v dobré kvalitě, podle požadavků památkové

Nové cihlové klenby jako by tu byly už staletí.

péče. Vynaložené náklady 940 000 korun poskytly Nadační fond Zecher, Nadační fond obětem holokaustu, Ministerstvo kultura ČR a Kraj Vysočina.

Ještě nějaký čas potrvá, než se polická synagoga jako celek i v detailech vrátí zcela do původní podoby. Ale už

lového zdiva, vyzdění předsíně, zastropení prostoru pod podlahou a stropní konstrukce v předsíni, provedení střechy předsíně, provedení základového

je jisté, že k tomu dojde. Doufejme, že už brzy, ještě za našich dnů, amen.

Text a foto
JIRÍ DANÍČEK

NOBELISTA BOB DYLAN

Cenu za literaturu získal slavný písničkář

Rozhodnutí švédské Královské akademie věd vyvolalo mezi světovou veřejností nemalé překvapení. Poprvé v historii udílení Nobelovy ceny za literaturu byl totiž oceněn člověk, jehož tvorba nebývá řazena mezi literaturu, ale do zcela jiného žánru. Písničkář Bob Dylan, narozený v americké židovské rodině jako Robert Allen Zimmerman, hebrejským jménem Šabtaj Zisl ben Avraham, však porotu přesvědčil svými písňovými texty, které hluboce ovlivnily několik generací posluchačů. Švédští akademikové mu cenu udělili za poetické inovace ve velké tradici amerického písničkářství.

Bob Dylan je tak nejen prvním tvůrcem, který dostal Nobelovu cenu za literaturu, ačkoli je vnímán primárně jako hudebník, ale také prvním Američanem po dvaceti letech, který cenu dostal (naposledy to byla Afroameričanka Toni Morrisonová v roce 1993), a také patnáctým takto oceněným židovským spisovatelem. Zařadil se tak po bok autorům jako Saul Bellow, Isaac Bashevis Singer, Imre Kertész či Jossif Brodskij.

Bob Dylan, narozený roku 1941 ve městě Duluth v americkém státě Minnesota, sice vyrůstal v židovské tradici, jeho náboženská a kulturní identita se však během jeho života několikrát proměnila – ostatně stejně jako se neustále vyvíjel a proměňoval jeho hudební výraz od čistého folku přes blues a gospel až po rock, za což byl skalními fanoušky toho či onoho hudebního žánru často pranýřován. Na konci 70. let tak Bob Dylan přijal křest a natočil několik alb v tomto duchu. Později se však k židovství vrátil a v posledních dekádách se dokonce účastnil ortodoxních bohoslužeb chasidského misijního hnutí Chabad Lubavič.

Zpravodajský server JTA dal u příležitosti Dylanova ocenění dohromady několik „nejžidovštějších“ momentů písničkářovy kariéry. Čtenáři se tak dozvěděli například, že jako chlapec Dy-

lan trávil léto v Herzlově táboře, sionisticky zaměřeném letním táboře konaném ve Websteru ve státě Wisconsin. Anebo také možná překvapivě, že už v roce 1983, tedy krátce po vydání svých kontroverzně vnímaných křesťanských alb, Dylan oslavil bar micva svého nejstaršího syna Jesseho u Západní zdi v Jeruzalémě.

V osmdesátých letech se po křesťanské epizodě Bob Dylan k židovství vrátil a studoval judaismus s rabíny z hnutí Chabad. Znamé je jeho vystoupení v charitativním večeru přenášeném televizí, kde v jarmulce na pódiu doprovází několik amerických židovských hudebníků při produkci písně Hava nagila.

Bob Dylan. Foto archiv.

Už o desetiletí dříve, v roce 1975, se Dylan zúčastnil komunitního sederu v Temple Israel v Hollywoodu po boku takových hvězd, jako byl herec Marlon Brando, a zazpíval zde svůj protiválečný protest-song Blowin' in the Wind. Podle rabího Haskela Bernata, který stál v čele této hollywoodské kongregace, přítomnost Marlona Branda, Boba Dylana a představitelů hnutí amerických indiánů Dennise Bankse „přispěla k sociálnímu uvědomění a smyslu pro spravedlnost amerického národa“.

Málo známá je píseň z Dylanova dvadacátého studiového alba *Infidels* z roku 1983 s názvem Neighbourhood Bully. V prostředí amerických židovských levicových liberálů se krátce po kontroverzně vnímané libanonské válce zastává možná překvapivě Izraele, který je tu připodobněn k chlapci vnímanému okolím jako tyran šikanující celou čtvrť – ve skutečnosti však „se snaží jen přežít, kritizují ho a odsuzují jen za to, že žije, nesmí se bránit, má mít hroší kůže, má si jen lehnout a umřít, když mu vyrazejí dveře... Z každé země ho vyhnali / bloudil po celé zemi jako vyhnanec, jeho rodina žije rozptýlená, jeho národ odevšad vyštvali, neustále ho staví před soud jen za to, že se narodil“.

MAGDALENA KRÍŽOVÁ, www.ztis.cz

FŽO V ČR 2013–2016

(pokračování ze str. 7)

Významnou složkou zahraničněpolitické agendy je snaha o vyřešení restitučních nároků na celoevropské úrovni. FŽO v této oblasti dlouhodobě spolupracuje i s Centrem pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí druhé světové války.

ANTISEMITISMUS A BEZPEČNOST

Agendě antisemitismu se FŽO věnuje dlouhodobě. Výroční zprávy o projevech antisemitismu publikovala dlouhodobě ŽO Praha, v minulém období převzala tuto agendu FŽO.

S projevy antisemitismu souvisí otázka bezpečnosti židovských obcí, ale i dalších institucí a objektů. Po vyostření bezpečnostní situace v Evropě a teroristických útocích v jejich hlavních městech žádala FŽO daleko intenzivnější spolupráci v této oblasti se státními institucemi. Výsledkem jednání bylo přijetí memoranda, které na straně jedné podepsala FŽO, Židovské muzeum a Chabad, na straně druhé ministerstvo vnitra, Policie ČR a hlavní město Praha. Na základě memoranda byla vytvořena Bezpečnostní rada při FŽO, kde jsou zastoupeny vedle signatářů memoranda i další instituce. Pozornost je věnována i ŽO mimo Prahu, kde je v některých případech připravován i tzv. krizový plán.

VÝZNAMNÉ AKCE

FŽO pořádá pravidelně 27. ledna slavnostní setkání přeživších u příležitosti Dne památky obětí holokaustu v prostorách Hlavního sálu Senátu Parlamentu ČR. Vzpomínkový akt se koná pod záštitou předsedy Senátu a za podpory Ministerstva kultury ČR a ve spolupráci s Nadačním fondem obětí holokaustu. Každoročně se ho účastní významní političtí představitelé ČR. Při příležitosti 70. výročí osvobození koncentračního tábora Osvětim se vzpomínkové setkání konalo na Pražském hradě.

Od roku 2014 FŽO každoročně pořádá Limmud ČR, projekt cílený na budoucnost židovské komunity v ČR. Jeho cílem je aktivizace židovské komunity s důrazem na rodiny s dětmi. Jde o akci, při níž se na pět dní scházejí lidé nejrůznějšího židovského zázemí, přesvědčení, kulturních preferencí či náboženské praxe, aby společně trávili čas při přednáškách, dílnách, uměleckých produkcích nebo při společných židovských aktivitách rodičů a dětí. Základní filosofií Limmudu je vytváření otevřeného, nekonfliktního, inspirativního prostředí, které má být přístupné každému zájemci o židovské vzdělání, ve kterém se každý může učit a každý také může být učitelem. tk, jd

IZRAEL: Jak bude s Trumpem

Donald Trump jako zvolený americký prezident hýbe celým světem. Jednak proto, že se očekávala výhra Hillary Clintonové. Ale hlavně proto, že USA mění kurz z éry levicového liberála Baracka Obamy k éře nevyzpytatelného a politicky nezkušeného konzervativce Trumpa. Je to miliardář vystupující za „obyčejný lid“. Přímostí, neomaleností, lhaním i hulvátstvím si vykoledoval nálepky jako xenofob, izolacionista, šovinista, ba fašista. Jak ho vnímá Izrael a obecně židovský svět?

Odpověď není černobílá. Izrael prezidenta Trumpa vítá. Vidí v něm konec amerického mistrování své – přesněji řečeno Netanjahuovy – politiky. Vidí v něm chlapáckého lídra, ne zcela nepodobného „Bibimu“, ale i Vladimíru Putinovi, lídra, jenž se tvrdě staví proti terorismu, islamismu, ilegální migraci, tedy všem problémům, o nichž levicoví liberálové tvrdí, že na ně neplatí jednoduchá řešení.

Trump odmítá politickou korektnost, která nedovoluje nazývat věci pravým jménem, dokonce ani spojovat útoky džihadistů s islámem. Odmítá vidět v židovských osadách na Západním břehu hlavní překážku v „mírovém procesu“ a v ustavení palestinského státu úběžník všech snah. Odmítá americkou podporu různým arabským rebelům, o kterých nikdo

neví, zda jim jde více o demokracii (zvolit vlády reprezentující většiny), či o vládu islámu. Odmítá západní zasahování toho typu, o němž se říká, že místo aby na Blízký východ přineslo demokracii, přivedlo Blízký východ do chaosu.

VÍTAČIA ODMÍTAČI

Jaká bude skutečná politika prezidenta Trumpa na Blízkém východě, se uvidí až po 20. lednu, kdy nastoupí do Bílého domu. I Zalman Šoval, bývalý velvyslanec v USA, v *Israel hajom* napsal: „Co víme o Trumpově zahraniční politice? Upřímně, velmi málo.“ A to je expert znalý Ameriky.

Přesto se Izrael zařadil mezi země, jež Trumpovo zvolení uvítaly. Jako by se tu kopírovaly názorové hranice známé z po-

slední doby. Prezidenta Trumpa se děsí hlavně ti, kdo hájí svět otevřený migraci – západoevropské elity (kromě Británie), islamisté (Muslimské bratrstvo označilo jeho vítězství za katastrofu pro svět islámu) či Mexiko (Trump hodlá vyhostit z USA ilegální migranty, kteří porušili americké zákony). Jeho zvolení vítají hlavně ti, kdo hájí stabilitu a bezpečnost proti široce pojaté otevřenosti – Izrael, arabské státy jako Egypt, ale i Rusko a Čína. Do zvláštní, řekněme rozpačité, kategorie patří Írán: zatím neví, zda Trump přesně dodrží Obamovu dohodu, která Írán vrátila do světové hry a umožnila mu, aby se stal jedním z rozhodujících činitelů v Iráku a Sýrii.

To dělení není jednoznačné. Jak píše Robin Wrightová v listu *New Yorker*, zatímco lídři arabských zemí si cení Trumpa, podle průzkumu dvě třetiny tamních

Donald Trump a Benjamin Netanjahu, New York září 2016. Foto archiv.

obyvatel preferují Clintonovou (Trumpa jen 11 procent). Trump má nejnižší podporu mezi Egyptany (ač jejich prezident Sísí byl vůbec prvním světovým lídrem, který mu po volbě blahopřál) a Palestinci. Tady vidíme, jak to vše do sebe zapadá a proč Izrael fandí Trumpovi.

To nelze říci o vztahu k Trumpovi v židovské diaspoře, hlavně v USA. Tam – na rozdíl od Izraele – Trumpa považují za hrozbu pro diverzitu, menšiny i Židy. Jako by ožilo klíšé, že Izraelci vyznávají judaismus, leč američtí Židé levicový liberalismus. Filmař Aaron Sorkin píše v otevřeném dopise na webu Vanity Fair, že Trump je „nekompetentní prase“. Blogger Chemi Shalev má v *Ha'arecu* článek s titulkem „Díky Trumpovi lépe chápeme, jak byl možný vzestup Hitlera“ (sám píše,

že nesrovnává Trumpa a Hitlera, jen připomíná, jak snadno miliony lidí skočí na lži i nebezpečné iluze). A přímo zoufalství číší z titulku článku Bradleyho Burstona (též *Ha'arec*): „Jak řeknu svým dětem, že prezidentem je Donald Trump?“

Zajímavé je, že tomuto defetismu amerických Židů v Izraeli oponuje Dov Chenin, poslanec Knesetu za komunistickou stranu Chadaš: „Trumpa nevynešla k vítězství rasistická menšina, ale rozzlobená většina,“ cituje ho *Ha'arec*. „Byl zvolen v zemi, kde silná většina dvakrát po sobě hlasovala pro černošského prezidenta. A jeho kampaň ukázala, že nenabídne-li řešení systémové krize levice, přijde nebezpečná odpověď zprava.“ To je dost racionální logika.

VE HŘE OPĚT ÍRÁN

Izrael vnímá zvolení Trumpa ve strategické rovině. Za Obamy pro něj Amerika ztratila na významu: vojensky se z regionu stáhla, prosadila návrat Íránu do světové hry a pak se ještě diví, že uvolněné mocenské vakuum v Sýrii a Iráku obsadí právě Rusko s Íránem, a dostává se kvůli tomu s Putinem do konfliktu. Trump nabízí jiné možnosti. Analytický web Debka shrnul základní body blízkovýchodní politiky Trumpa a Clintonové a nabízí je pro srovnání.

Kdyby vyhrála Clintonová, Moskva by pokračovala v expanzi do regionu (Sýrie, Irák) a její vztahy s Washingtonem by se dále

hrotily. Putin by jí neodpustil protirusky raženou kampaň a ona sama by zřejmě mnohem víc než Obama vyzbrojovala syrské rebely. To by zhoršilo vztahy s Íránem.

Když vyhrál Trump, jeho prioritou bude urovnat vztah s Ruskem: na summitu s Putinem dohodnout nějaký nový mezinárodní řád a vyjasnit sféry vlivu. Válku s Islámským státem nechá Trump klidně na Rusku a Íránu. S ruským angažmá Izrael problémy nemá, ale mohl by mít problém s íránským.

S Íránem má problém i Trump. Na jednu stranu je tu dohoda, kterou Barack Obama řadí ke svému politickému odkazu. Na druhou stranu Trump o Íránu smýšlí podobně jako Izrael. Tady může být nové jádro napětí.

ZBYNĚK PETRÁČEK

POHÁDKY O SVĚTĚ ...a další události

/Vybráno z českých médií/

Je mnoho soutěžních výstav vín, ale jen jedna nese název Cisterciácká pečeť. Je speciální a prestižní mezinárodní soutěž a výstavou mešních a košer vín, která jsou vzhledem k technologii výroby určena k liturgickým účelům katolíků, pravoslavných křesťanů i židů. Jejím pořadatelem byla už podeváté Matice velehradská. Absolutním vítězem klání se stalo víno z východoslovenského Tokaje odrůdy Furmint 2012, s přívláskem výběr z cibéb, kterému degustátoři přiřkli 93 bodů ze sta možných. Nejlépe hodnoceným bílým vínem v kategorii tichých vín bylo mešní Messa Altair Wine ročníku 2015. Jeho výrobcem byl Cremisan Bethelhem z Izraele a vystavovatelem byla Matice velehradská. Nejlepším červeným vínem, ale také košer, bylo Har Odem Syrah od izraelského výrobce Odem Mountain Winery. V kategorii různých vín dostalo nejvíce bodů mešní Zweigeltrebe od výrobce Ampelos ŠSV Znojmo. Víno Samos Vin Doux z Řecka opanovalo kategorii speciálních vinných moků. (Slovácké noviny, 9. 11.) ■■ „Tak jako každého člověka i mě prostředí, ve kterém jsem vyrostl, zásadně formovalo. Můj tata se narodil ve Vídni a mluvil sice víceméně česky, ale přesvědčením byl monarchista. Byl hodně přísný a ctil Františka Josefa a císařství. Maminka a babička přišly naopak od Lvova, z rodiny východních Židů. Babička a částečně i maminka byly praktikující Židovky, tatínek sekulární, ovšem cítil se Židem. A já jsem vyrostl v 50. letech, v době pionýrů, prvomájových průvodů a budovalských románů a také Židovské náboženské obce a rabína dr. Federa. Tohle všechno je na jednoho člověka docela pestrý guláš. A s tímhle gulášem v životě i hlavě od té doby žiju,“ říká v rozhovoru pro Instinkt Arnošt Goldflam. (10. 11.) ■■ „Pořád na někoho útočíme, někoho z něčeho obviňujeme, škorpíme se mezi sebou. Politici politiky osočují kvůli malichernostem a nám pak vnucují sledování jejich pŮtek skrze média. Nemáme rádi Rusy, že mají Putina, Číňany, že ne-

mají dalajlamu a chtějí ekonomicky ovládnout svět, Němce, že mají Merkelovou, Brity, že prchli z EU, Řeky, že špatně hospodaří, Poláky, že mají infikovaná vejce, Maďary, že Západ neposlouchá Orbán, Arabů, že vyznávají islám, a Židy, že jsou Židi,“ postěžoval si čtenář Květu v rubrice dopisy. (10. 11.) ■■ „Učitelka přírodopisu Jiřina Trčková se ujala desítky let spícího tématu, jímž je literárněhistorická vzpomínka na bechyňskou židovskou komunitu. Její kniha *Obzory ztracených osudů*, která se dočká křtu 3. prosince od 14 hodin v židovské synagoze v Bechyni, vrací dějiny v holých faktech na nevelké ploše.

Publikace je chvíli kronikou, chvíli lehou učebnicí, ale také varováním před krutostí války, jejímž děsivým dědictvím zůstává výčet jmen vyvražděných obyvatel Bechyně, kteří na nás zhlížejí už jen z dobových fotografií. Jiřina Trčková odkryla víc než jejich pouhé tváře. Nabídla nám jejich osudy, osudy navždy zřícené, neboť do Bechyně se po válce vrátil jediný Žid, který zázrakem přežil holocaust.“ (Písecký deník, 11. 11.) ■■ „Ne. Myslím si, že by se měli naučit, jaký je svět, a ne fantazírovat o světě, jaký by mohl být, jaký by se jim líbil, a neměli by předstírat, že takový svět je. Mně nevadí lidé, kteří chtějí zlepšit svět, mně vadí lidé, kteří nerozumí tomu, jak svět funguje. A vy nemůžete přinést pozitivní změnu, pokud máte psychologickou potřebu vyprávět sobě pohádky o světě, což zastíňuje vaši schopnost vidět svět, jaký je reálně a jaké jsou tam možnosti a dělat věci, které skutečně pomáhají. Evropané si vytvářejí pohádky, vyprávějí si příběhy o tom, že slabost je moc,“ řekl mimo jiné šéf Národního střediska bezpečnostních studií na Univerzitě v Haifě Dan Schueftan v rozhovoru pro ČRo Plus. (15. 11.) ■■ V Teplicích-Šanově na schůzi KSČ v březnu 1947 komunista ministr Kopecký na adresu československých občanů židovského původu prohlásil: „...tito bradatí Šalamounové, tato židovská svoloč, která se teprve v po-

slední době připojila k domácímu nebo zahraničnímu odboji, nemá přednostního práva podle dekretu 225 před řádnými Čechy,“ a komunistický poslanec Kapoun ho doplnil, když prohlásil, že za všechny tehdejší problémy mohou Židé, kteří „germanizovali, pak utekli z rasových důvodů, a nyní se vrací buď oni sami, nebo jejich synové jako zahraniční vojáci. Nemůžeme mít k jejich vlastnictví žádnou důvěru, neboť hrnec, který se jednou připálil, zapáchá, i když je pořádně vyčištěn.“ Stejně jako nacisté národu chtěli komunisté řešení „židovské otázky“ (tedy „pokud se otázkou zvláštní ještě bude jevit“, jak pravil v roce 1944 Kopecký) přenechat lidu, neboť podle komunistů měla být republika „demokratickou v opravdově lidovém smyslu“. Když nyní komunisté jako jediná parlamentní strana odmítli zúčastnit se ocenění přeživšího z Terezína a Osvětlení Jiřího Bradyho, který léta podporoval z kanadského exilu československou demokracii, je to přesně v intencích výše uvedeného. (Babylon, 17. 11.) ■■ Při příležitosti 100. výročí úmrtí předposledního císaře Františka Josefa I. navštívil město Holešov člen toskánské větve habsbursko-lotrinské rodiny pan Ulrich Habsbursko-Lotrinský se svou chotí Friederike. Pan Ulrich je zastupitelem za rakouské Zelené v korutanském Wolfsbergu a v roce 2010 za Zelené kandidoval na rakouského prezidenta. Prohlédli si holešovské památky, mezi nimi i slavnou Šachovu synagogu a židovský hřbitov, které zaujaly zejména paní Friederike, jež je židovského vyznání. (Zlínské novinky.cz, 21. 11.) ■■ „Jednoho dne jsem otevřel poštovní schránku a v ní vidím lístek s názvem petice. Ta vyzývá občany, kteří mají zájem, aby park před reálným gymnáziem a základní školou města Prostějova, ulice Studentská, zůstal beze změn, tak mají přijít petici podepsat. Údajně tam má vyrůst nový židovský hřbitov. V minulosti tam židovský hřbitov byl od roku 1801 až do roku 1908. Nic nemám proti Židům, ale proti tomu, aby vyrostl před školou nový hřbitov, rozhodně protestuji. Naše děti nebudou psychicky traumatizovány chůzí do školy přes hřbitov! A místo pohledu do krásného parku se budou dívat na hřbitov? Nikdy! Údajně o vybudování hřbitova usilují bohatí Židé ze zahraničí,“ otiskuje Prostějovský deník názor svého čtenáře. (22. 11.)

jd, ilustrace J. Stach

Kalendárium

Dne **13. prosince** si připomínáme **105. výročí úmrtí** malíře a grafika **EUGENA VON KAHLERA** (6. 1. 1882 Praha–13. 12. 1911 Praha). Víc než podnikání, kterému se věnoval otec Max Kahler (viz *Rch* 10/2016), ho od mládí přitahovalo ma-

Dr. Adolf Stránský

lířství, které studoval nejprve v Praze, na soukromé škole v Mnichově a nakonec na tamní Akademii umění. Po několika letech strávených v Berlíně zkompletoval své umělecké vzdělání studiem malby aktů na soukromé pařížské škole. Pobyt ve francouzské metropoli mu umožnil navštěvovat tamní slavné galerie, muzea a kavárny, kde se setkával s řadou předních umělců tehdejší doby. Jeho uměleckou kariéru komplikovala tuberkulóza, kvůli které musel často pobývat v sanatoriu a zimní měsíce trávil na severu Afriky (Egypt, Tunis, Alžír). Právě toto onemocnění plic ukončilo předčasně Kahlerův život – zemřel v rodné Praze ve věku pouhých 29 let, a to tři měsíce po své první samostatné výstavě, která proběhla v Mnichově. Byl pohřben na vinohradském Novém židovském hřbitově.

Před **85 lety, 18. prosince 1931**, zemřel v Brně právník, novinář a politik **ADOLF STRÁNSKÝ** (nar. 8. 4. 1855 v Habrech na Havlíčkověbrosku). Pocházel z židovské rodiny, roku 1885 konvertoval ke katolické víře. Po studii práv v Praze odešel do Brna, které se stalo jeho působištěm až do konce života. Brzy po příchodu na Moravu se stal členem Družstva českého Národního divadla v Brně a prosazoval reorganizaci místní divadelní kultury. Vřelý vztah k českému divadlu jej přivedl k přátelství s Leošem Janáčkem.

V polovině roku 1884 začal s přáteli vydávat vlastní politický list nazvaný

Národní noviny. Vydávání těchto novin sice po půl roce skončilo, ale Stránský o devět let později, v prosinci 1893, založil *Lidové noviny*, jejichž náplň a skladba se postupně čím dál výrazněji a zajímavěji profilovaly: noviny objevovaly a zaváděly nové literární a žurnalistické žánry a navazovaly spolupráci s autory, z nichž mnozí pak vstoupili do

historie české literatury (bratři Čapkové, R. Těsnohlídek, E. Bass, K. Poláček, ale i prezidenti Masaryk a Beneš). V letech 1895–1918 byl Adolf Stránský poslancem Moravského zemského sněmu a v první československé vládě se stal ministrem obchodu, noviny vedl od roku 1907 jeho syn, politik novinář

a právník Jaroslav Stránský.

Dne **20. prosince 2006**, tedy před **10 lety**, zemřela v Praze novinářka, spisovatelka a režisérka **IRENA GEROVÁ** (roz. Krausová, nar. 23. 6. 1949 v Praze). Po studiu novinářství na Karlově univerzitě působila v letech 1973–1974 jako redaktorka v nakladatelství Orbis a pak do roku 1990 v kulturní rubrice deníku *Svobodného slova*. Napsala nespočet rozhovorů (mj. s Michaiilem Baryšnikovem a Milošem Formanem), reportáží a fejetonů, byla též uznávanou divadelní kritičkou. Po sametové revoluci v roce 1989 spoluzaložila první nezávislou televizi NTV, a. s., a stala se dokumentaristkou a novinářkou na volné noze. Pracovala jak pro NTV, tak pro Českou televizi a společnost Febio, roku 2000 uvedlo Divadlo Radar její úpravu crazy komedie *Někdo to rád*

horké. Roku 2009 vydalo nakladatelství Paseka pod názvem *Vyhrabávačky* její deníkové zápisy ze sklonku 80. let, které přibližují atmosféru měsíců před listopadem 1989 i detailní průběh revolučních dní, k textům je přiloženo CD s několika rozhovory I. Gerové s Václavem Havlem. (ra, am)

ZEMŘELA TATIANA HOFFMANOVÁ

Foto archiv.

„Byla jednou z našich prvních reporterek, jednou z nejváženějších moderátorek a nejmilovanějších kolegyně. Bude nám chybět její ironický nadhled a také neopakovatelná hebrejščina s českým přízvukem,“ ozvalo se ve vysílání druhého kanálu izraelské televize Channel 2 v reakci na náhlý odchod uznávané žurnalistky Tatiiany Hoffmanové. Pražská rodačka, matka tří dětí, zemřela v Jeruzalémě 15. listopadu na následky srdeční zástavy

„Budeme postrádat její znalosti i její typický smysl pro humor a zároveň analytický a chladný úsudek,“ shodují se portály listů *Haaretz* a *Times of Israel*.

Táňa však nebude chybět jen izraelským kolegům a divákům v Izraeli, kam poprvé zamířila v roce 1968. Tehdy si jela převzít cenu od Izraelské asociace novinářů. V době její návštěvy však obsadily Československo armády Varšavské smlouvy a jednadvacetiletá absolventka pražské novinářské fakulty se už domů nevrátila. Začala studovat na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě a získala titul v politických vědách. Poté několik let studovala a pracovala v Německu, aby nakonec zakotvila v židovském státě natrvalo. Začínala v rozhlase, ale největší věhlas jí přineslo působení v Channel 2, kde měla i svůj vlastní analytický pořad.

Na úplném počátku její kariéry bylo ale úplně jiné rádio. Poprvé jsme se spolu sešly, ještě jako studentky, v Československém rozhlase v tehdy velmi populární Redakci mezinárodního života. Byla to dobrá a pro nás nezapomenutelná škola. Bohužel velmi krátká. Utulny ji sovětské tanky a následná normalizace. S Táňou jsme se znovu potkaly až po listopadové revoluci v Izraeli.

Pak jsme se vídaly častěji, Táňa se vrátila do Prahy opakovaně. Psala články do *Lidových novin* a spolupracovala také s naším rozhlasem. Dodnes vzpomínám, jaký ohlas mělo interview na téma, jaké to je, být matkou vojáka armády židovského státu. Anebo její reportáž o jeruzalémské ulici, kde léta žila a která se několikrát stala dějištěm krvavých atentátů palestýnských teroristů. Často komentovala současné dění v židovském státě v Českém rozhlase a v České televizi. I tady na ni všichni vzpomínají jako na velice kompetentní a vstřícnou kolegyni.

JANA ŠMÍDOVÁ

HROBY V POVĚTRÍ

Poezie Bukoviny

■ Antologie představuje poprvé v ucelené knižní podobě německy psanou poezii z Bukoviny. Tento východoevropský region s hlavním městem Černovicemi, jemuž se mj. říkalo „židovské Eldorado starého Rakouska“, se ve 20. století stal svědkem řady dramatických dějinných zvrátů. Ty stojí za intenzitou básnické tvorby zdejších německy píšících autorů a autorek vesměs židovského původu, z nichž do světové literatury pronikla jména Rose Ausländerové a Paula Celana. Kniha dokumentuje počátky, vzmach i zánik jedinečné kulturní symbiózy, která na tomto území vznikla, a seznamuje čtenáře s mnoha pozapomenutými a u nás zcela neznámými autory (např. Josefem Kalmerem, Elsou Kerenovou, Johannem Pitschem, Selmou Meerbaum-Eisingerovou). Vybral, přeložil a doslov napsal Radek Malý.

Vydalo nakladatelství Fra v Praze roku 2016. 200 stran, doporučená cena 219 Kč.

Marcela Zoufalá, Jiří Holý (eds.)

ROZPAD ŽIDOVSKÉHO ŽIVOTA

167 dní druhé republiky

■ Kolektivní monografie se zabývá stavem a proměnami židovské menšiny v období druhé republiky a zároveň zohledňuje reakce a postoje většinové české (československé) společnosti. Během diskutovaného období byla zničena státní suverenity. Spolu s úpadkem morálních hodnot nastala krize demokracie a společnost se pozvolna fašizovala. Výrazný atribut tohoto období představuje perzekuce a postupné vytěšňování židovské minority z veřejného života. Publikace se zaměřuje především na reprezentaci popsaného fenoménu v literatuře, médiích a v neposlední řadě reflektuje i sociokulturní aspekty sledovaných událostí.

Vydalo nakl. Academia v Praze roku 2016. 304 stran, doporučená cena 325 Kč.

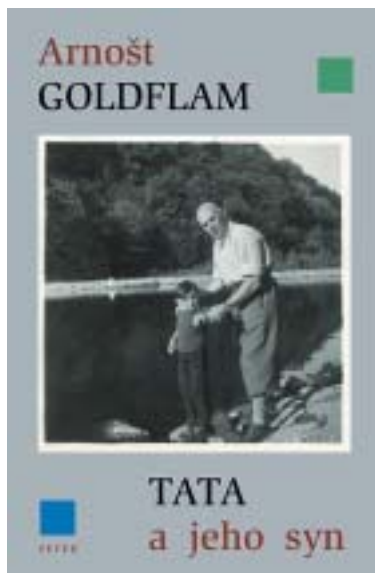
Arnošt Goldflam

TATA A JEHO SYN

■ V první půli prosince vychází dotisk oblíbené knížky *Tata a jeho syn*. Jedná se o soubor sedmnácti povídek známého dramatika a spisovatele, věnovaných příběhům i historikám, jejichž protagonistou je autorův otec – tata. S humorem, který osobitým způsobem navazuje na Karla Poláčka, zachycuje autor zejména 50. a 60. léta minulého století, tehdejší Brno, atmosféru čerstvě instalovaného komunistického režimu i situaci jedné židovské rodiny v tom všem. Ilustracemi doprovodil Jiří Stach.

Vydalo nakl. Sefer v Praze roku 2016, počet stran 240, dop. cena 250 Kč.

KNIHY VÝSTAVY UDÁLOSTI

CHANUKOVÁ ROZCVIČKA

■ Předzvěsti svátků světél 5777 bude **Chanuková rozcvička** v Domově seniorů Hagibor (Vinohradská 120). Koná se dne **18. prosince** od 14 do 22 hodin a pořádají ji Třígenerační komunitní centrum Hagibor, Chinuch, Bejt simcha a Hakoach. Během odpoledne a večera můžete navštívit trhy, dílny pro děti, sportovní aktivity pro malé nebo se zúčastnit chanukového běhu. Zahraje romská skupina Bengas. Pro členy a přátele je vstup bezplatný.

Zájemci o vstup se musejí registrovat: členové a přátelé Bejt simcha na kehila@bejt-simcha.cz; účastníci chanukového běhu na chanukabeh2016@gmail.com; ostatní na adrese chanukovarozcvicka@gmail.com. Těšíme se na vás!

SVÁTKY SVĚTEL V JERUZALÉMSKÉ SYNAGOZE

■ Židovská obec v Praze si vás dovoluje pozvat na **svátky světél v Jeruzalémské synagoze** (Jeruzalémská ul. 7, Nové Město) v úterý **27. prosince** od 16.00. Požehnání pronese a čtvrtou svíci zapálí vrchní pražský rabín David Peter, chanukové písně zazpívají děti z dětského divadla Feigle pod vedením Vidy Neuwirthové, na varhany zahraje Václav Peter, odpolednem vás provede Milan Hein a hosté – Zuzana Stivínová a Jiří Štrébl.

Synagoga není vytápěna; z bezpečnostních důvodů nebude umožněn vstup se zavazadly. (Akce se koná za finanční podpory MHMP.)

CHANUKOVÁ OSLAVA NA ŽOP

■ Tradiční a oblíbená **chanuková oslava** se koná **28. prosince** od 19.30 ve velkém sále pražské židovské obce (Maiselova 18, Praha 1). Večer provází Táňa Fischerová. Čeká vás skvělý program, bohatý raut a mnoho tance a zábavy. Vstupenky jsou k dispozici v pokladně ŽOP a na sekretariátu Lauderových škol.

IZRAELSKÁ KULTURA V PROSINCI

I na konci kalendářního roku lze navštívit řadu pořadů izraelských umělců (tentokrát se všechny konají v Praze).

■ **5. 12.** ve 20.00 se ve smíchovské Meetfactory koná derniéra dramatizace románu A. B. Jehošuy *Milenc*. Inscenace je divadelním debutem úspěšného filmového režiséra Radima Špačka. Vstupné 200 Kč, sleva pro studenty a ZTP 40 procent. Rezervace na rezervace.divadlo@meetfactory.cz či on-line na meetfactory.cz.

■ **7. 12.** se od 18.00 koná v knihkupectví Neoluxor (na Václavském náměstí) autogramiáda Setha Siegela, jenž představí svou knihu *Budiž voda*, popisující metody, postupy a vynálezy, díky nimž se Izrael stal špičkou v oblasti vodohospodářství a ve vývoji potřebných technologií. Přestože 60 procent izraelského území tvoří poušť, tato země nejenže dokázala vyřešit vlastní problémy s vodou, ale dodává ji i sousedním zemím (knihu vydává česky nakladatelství Aligier). O den dříve, **6. 12.** od 14.00, pronese autor přednášku v prostorách České zemědělské univerzity (na fakultě životního prostředí) v Suchbátově.

■ Ve dnech **8.–11. 12.** proběhne v Kafkově domě na Starém Městě již tradiční festival designSUPERMARKET. Letos se ho účastní i osm izraelských šperkařů, absolventů telavivské univerzity Shenkar pod vedením umělce Sharona Kerena, který do Prahy také zavítá a bude mít v sobotu **10. 12.** odpoledne přednášku o svých zkušenostech a tamní šperkařské scéně.

■ **12. 12.** od 19.30 se Anežském klášteře na Starém Městě koná druhý pražský koncert izraelsko-palestinského klavíristy Saleema Ashkara, jenž uvede další Beethovenovy klavírní sonáty. V prosincovém přednesu zazní *Sonáta č. 5 c moll*, op. 10, *Sonáta č. 16 G dur*, op. 31, *Sonáta č. 11 B dur*, op. 22, *Sonáta č. 15 D dur*, op. 28. Tento cyklus bude pokračovat 6. února a 3. dubna.

■ Dne **20. 12.** se v žižkovském divadle Ponec koná světová premiéra tanečně-pohybového projektu s názvem *Krajíná*. Představení vzniklo ve spolupráci izraelské choreografky a tanečnice Einat Ganz s českou tanečnicí Terezou Hradilkovou a performerkou Klárou Alexovou.

ŽIDOVSKÁ OBEC V PRAZE

(Maiseleova 18, velký sál)

Káva o čtvrté

■ Ve středu 14. prosince bude našim hostem romantická dívka s kytarou, zpěvačka a herečka **Jitka Molavcová**. Budeme vzpomínat a (možná) se bude i zpívat, rozhodně se budeme smát!

Kavárna je přístupna od 14.30, program začíná přesně v 15.30. Připravil a moderuje Honza Neubauer.

**ODDĚLENÍ PRO VZDĚLÁNÍ
A KULTURU ŽMP V BRNĚ**

(tř. Kpt. Jaroše 3, Brno)

■ 1. 12. v 17.00: **Vernisáž výstavy fotografií Josefa Brauna**. V 90. letech 20. století byly ve sbírkách Etnografického ústavu Moravského zemského muzea identifikovány deskové negativy Josefa Brauna, jejichž zpracování prokázalo, že se jedná o mimořádný umělecký dokument. Josef Braun se narodil v rodině židovského obchodníka Salomona Brauna, studoval na německém gymnáziu v Uherském Hradišti a na vyšší škole v rakouském Modlingu, byl spoluautorem několika pivovarnických patentů, mecenášem a sběratelem lidového umění, žil v Jarošově a ve Vídni. Výstava je přístupná po celý prosinec a představuje výběr fotografií zachycujících všední i sváteční život v několika obcích na jihovýchodní Moravě. Pozitivy z originálních skleněných negativů zpracoval Miroslav Myška. Výstava již byla uvedena v Praze, Kittsee, Martině a Povážské Bystrici, Utrechtu, Lvově a Gdaňsku. Vstup volný.

■ 6. 12. v 18.00: **Josef Braun – podnikatel a fotograf**. J. Braun (1855–1929) byl především spolujednatel prosperujícího rodinného pivovaru v Jarošově u Uherského Hradiště a významným členem uherskohradištské židovské obce. Fotografie se věnoval pouze několik let na začátku 20. století. Přednáška Heleny Beránkové, kurátorky fotografické sbírky Etnografického ústavu MZM. Vstupné 30 Kč.

■ 11. 12. v 16.00: **Chanukové setkání s rabínem Sidonem ve vile Löw-Beer**. Setkání s rabínem Karolem Efraimem Sidonem a houslistou Alexandrem Shonertem. Akce se koná ve Vile Löw-Beer v ulici Drobného 22.

■ 12. 12. v 18.00: **Židé, křesťané, muslimové: Co se děje v dnešním světě?** Přednáší kulturoložka a hebraistka Terezie Dubinová. Přednáška se koná ve spolupráci s KVC RF při Židovské obci Brno. Vstupné 30 Kč.

■ 15. 12. v 18.00: **Královédvorská rodina Sochorů a její spolupráce s významnými umělci**. Textilní továrna Sochor byla zalo-

**KULTURNÍ
POŘADY**

žena v roce 1904 a v meziválečném období patřila mezi nejvýznamnější podniky v Československu. Přednášku z cyklu *Židovská meziválečná architektura* pronese Zuzana Ragulová z Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Vstupné 30 Kč.

■ 18. 12. v 10.30: **Zázrak světla**. Chanuková dílna pro děti s rodiči se uskuteční v prostorách sálu Turistického a informačního centra ŽOB na brněnském židovském hřbitově. Vstupné 30 Kč.

**ODDĚLENÍ PRO VZDĚLÁNÍ
A KULTURU ŽM V PRAZE****Maiseleova synagoga**

(Maiseleova 10, Praha 1)

■ 1. 12. v 19.00: **Galanica y la flor / Dívka a květina**. Koncert barokního souboru Ensemble Fiorello (italsky kvítek či květina), dámského komorního souboru, který se zabývá interpretací staré hudby na dobové nástroje či jejich kopie. V programu zazní mj. skladby Salamona Rossiho Hebra; Cipriana de Rore/Giovanniho Battisty Bovicelliho či Jiřího Laburdy. Vstupenky lze zakoupit v předprodeji v Maiseleově synagoze, v Informačním centru ŽMP (Maiseleova 15, P 1), v síti Ticket Art a na webových stránkách ŽMP. Vstupné 230 Kč / 150 Kč.

■ 4. 12. v 18.00: **Dům vrácené ozvěny – hudební vzpomínkový večer na Arnošta Lustiga**. Letos v prosinci by uběhlo devadesát let od narození spisovatele Arnošta Lustiga, jehož osobnosti a dílu je v průběhu tohoto měsíce věnováno více než tucet akcí na území Prahy. Večerem s přáteli a rodinou Arnošta Lustiga, mezi nimi i Karlem Vágnerem a Evou Lustigovou, provází Pavel Theiner. Vybrané pasáže z novely *Dům vrácené ozvěny* přečtou Tereza Pokorná a Tomáš Töpfer. Hudební doprovod: Kapela Petry Ernyei. Vstup volný.

■ 14. 12. v 18.00: **Humor a komika Poláčkovy prózy**. V rámci cyklu *Dvě setkání s Karlem Poláčkem* promluví Erik Gilk (1973), literární historik z olomoucké univerzity, který se soustředí na románový cyklus o okresním městě, který lze považovat za umělecký vrchol Poláčkova díla. Projekce: *Karla Poláčka předstíh věčnosti*, režie Dagmar Průcková (2010, 25 min.)

■ 15. 12. v 18.00: **Z Berlína do Prahy s mnoha oklikami**. Hostem pamětnického cyklu *Naše 20. století* bude Frank Reiss (*1935), který za druhé světové války zažil pronásledování na Slovensku a v Terezíně. Po osvobození žil v Piešťanech, studoval v Bratislavě a působil jako právník

v Praze. Na jaře 1968 emigroval do USA, později mimo jiné pracoval v západní Evropě pro americké podpůrné organizace. Moderuje Petr Brod. Vstup volný.

**ODDĚLENÍ PRO VZDĚLÁNÍ
A KULTURU ŽM V PRAZE****Auditorium**

(Maiseleova 15, 3. patro)

■ 6. 12. v 18.00: **Pochod po stopách hrdinů**. Vernisáž výstavy fotografií Jindřicha Buxbauma, která vznikla v rámci projektu Vrba-Wetzler Memorial za finanční pomoci ŽMP. Pochod se koná každoročně na památku života a díla Rudolfa Vrby a Alfréda Wetzlera, kteří v dubnu 1944 uprchli z vyhlazovacího tábora Osvětim-Březinka, aby se svou zprávou pokusili zachránit desítky tisíc životů. Výstava potrvá do 19. 1. 2017.

■ 7. 12. v 18.00: **Katedokracie**. Poslední přednáška podzimního cyklu historičky Lenky Blechové z Historického ústavu AV ČR se zaměří na jedno z nejzajímavějších specifíků tradiční židovské společnosti – tzv. katedokracii. Výraz je odvozen od slova katedra a znamená vládu učenců, typickou pro tradiční židovskou společnost napříč staletími. Přednáška se zaměří na otázky, jakým způsobem katedokracie fungovala v židovské společnosti obecně a jaké její projevy lze pozorovat i v dějinách českých a moravských Židů. Vstup volný.

■ 13. 12. v 18.00: **„Pojd' milý můj...“ Ilustrace k Písni písní**. Biblickou knihu *Píseň písní* představí při příležitosti právě probíhající výstavy v Galerii Roberta Guttmanna její kurátor Michal Bušek. Ve své přednášce se zaměří na nejznámější výtvarná zpracování *Písně písní* a její nejvýznamnější česká a zahraniční bibliofilská vydání. Vedle vystavených exponátů představí také díla, která se na výstavu nedostala. Vstup volný.

■ 19. 12. v 18.00: **Knihy Jana Jelínka Jizvy na duši**. Prezentace knihy publicisty Jana Jelínka, v níž se autor vrátil do svého dětství, kdy byl společně s matkou a bratrem ukrýván v Hořepníku. Knihu představí autorův host Vladimír Železný. Vstup volný.

■ 29. 12. v 18.00: **Židovské motivy v českém hraném filmu**. Poslední díl z filmového cyklu Alice Aronové se soustředí na svobodnou porevoluční tvorbu od 90. let 20. století až do současnosti. Mezi její představitele patří režiséři K. Kachyňa, J. Weiss, Z. Dostál, M. Mírná, M. Cieslar, J. Hřebejk, M. Najbrt nebo T. Mašín. Projekce: *Habermannův mlýn* (104 min., 2010), režie Juraj Herz. Vstup volný.

■ **Nedělní program pro děti a jejich rodiče**: 11. 12. ve 14.00: **Lviček Arje slaví Chanuku**. Nedělní dětská dílna spojená s prohlídkou Španělské synagogy. Jednotné vstupné 50 Kč.

LAUDEROVY ŠKOLY V PRAZE

■ **Den nesvobody:** Každý rok si na LŠ připomínáme výročí sametové revoluce. Pravidelně se zabýváme pojmem svoboda a nesvoboda. Tento školní rok jsme se věnovali nesvobodě jako důvodu odejít ze země, v které žijí a kterou mám rád. Pozvali jsme mladou novinářku afghánskému původu Fatimu Rahimi, která nám představila příběh své rodiny – uprchlíků před Talibánem. Studenti měli řadu otázek, které se týkaly nejen Fatimina života, ale i postupů státu při kontaktu s imigranty. Mnohé z dotazů o přístupu České republiky k běžencům zodpověděl i pan Pavel Dymeš. Studentům ukázal několik příkladů uprchlíků v historii, zařadil aktuální téma do kontextu a přispěl svými zkušenostmi koordinátora integračních programů ministerstva vnitra.

■ **Svítek Tóry na LŠ:** Lauderky na Simchat Tóra získaly novou Tóru. Škole ji laskavě na dobu deseti let bezplatně zapůjčil Daniel Vaněk. Svítek nechal na vlastní náklady odborně opravit rabinát ŽOP u sofera v Izraeli. 1. prosince se ve škole bude konat Hachnasat Tora (slavnost vnášení Tóry) za účasti vzácných hostů a studentů školy. Svítek bude sloužit zejména k pondělnímu a čtvrtečnímu čtení na šachritu Lauderových škol a při výuce židovské výchovy. Danymu Vaňkovi i rabinátu děkujeme!

■ **Předchanukový bazar:** Lauderovy školy již tradičně pořádají charitativní (před)chanukový bazar. Letos se koná **15. prosince** od 15 do 17 hodin. Prodejci z řad našich žáků a jejich rodičů budou nabízet vlastnoruční výrobky, domácí občerstvení či nejrůznější služby a zážitky. Polovina výtěžku bazaru půjdu na vybavení školní hudební zkušebny, druhá polovina na dobročinné účely. Těšíme se na vás. *ip*

ŽIDOVSKÝ NÁRODNÍ FOND: 115. VÝROČÍ

■ Dne **17. ledna 2017** pořádá Židovský národní fond (Keren kajemet le-Jisrael) spolu ministrem zahraničních věcí ČR L. Zaorálkem charitativní ples k 115. výročí svého založení, jenž se bude konat ve společenských sálech Čermínské paláce. Výtěžek z této akce nazvané „Společná naděje“ bude poskytnut na rozšíření Českého lesa v poušti Negev a v souvislosti s nedávnými pustošivými požáry i na další potřebnou pomoc.

Minimální vstupné je 1000 Kč a zahrnuje vstupenku, občerstvení a současně náklady na vysazení jednoho stromku v Izraeli. Jakákoli vyšší částka bude pochopitelně vítána. Bližší informace podá zosa@email.cz.

IZRAEL HOŘÍ

■ Těsně před odevzdáním *Rech* do tisku jsme dostali aktuální dopis předsedy české poboč-

VÝZVY, ZPRÁVY

INZERCE

ky KKL JUDr. M. Pacovského s výzvou ke sbírce na obnovu poničených lesů v Izraeli. Uvěřejňujeme jej ve zkráceném znění:

Asi většina z nás s hrůzou přijala zprávy o obrovských lesních požárech v Izraeli (viz str. 24). Šokující nebyl jen rozsah požárů, ale také rychlost, s jakou se rozšířily po celé zemi. Když uvážíme, že mezi jednotlivými ohnisky požárů je také přes 200 km a že jich během 24 hodin vzplálo na 250, těžko věřit na náhodu. Záhy se také objevily zprávy o prvních zatčených, kteří byli obviněni ze žhářství. Byly zveřejněny první fotografie jednoduchých zařízení, která policie našla připravená ke stromům a naplněná zápalnými látkami s roznětkami. (...)

A tak není jiná cesta, než nahradit ztráty: doplnit materiál hasičům, pomoci v zabezpečení požářišť a při obnově zničených cest v lesích. Až se trochu vyčistí zem, prosolená hektolitry mořské vody, kterou na ni vylila letadla při hašení, znovu vysazet stromy a pečovat o ně.

Ti, kdo chcete pomoci, sledujte náš web www.kkl-jnf.cz, informujte se na e-mailu zosa@email.cz nebo prostě pomozte, jak můžete, a pošlete jakoukoli částku na účet č. 153159004/2700.

JIRÍ LIŠKA – VÝSTAVA V ATRIUMU

■ Do **20. prosince** je možné v galerii Atrium na Žižkově (Čajkovského 12, P3) zhlédnout výstavu obrazů Jiřího Lišky z posledních let pod názvem *Co jsem viděl a četl*. Galerie je přístupna po–pá od 13 do 18 a v přestávkách večerních koncertů.

KULTURNÍ PROGRAM DSP HAGIBOR

■ 7. 12. od 10.30: *Klezmer Mazltov* – Elsa Dunajová, Michal Kostiuk a Pavla Přerovská.

■ 12. 12. od 10.30: Koncert studentů Pražské konzervatoře a Hudební školy hl.m. Prahy, spolupráce prof. Věra Langerová.

■ 20. 12. od 10.30: Dopolední koncert – Petr Nouzovský, violoncello; Kristýna Nouzovská, klavír.

■ 28. 12. od 15.00: Chanukové setkání – s vrchním pražským rabinem D. Peterem.

Výstavy: Co se do *Obečních novin* nevěšlo III – fotografie Petra Balajky; *Ohlédnutí II* – obrazy Lojzy Štyndla.

INZERCE

■ Student 1. ročníku lékařské fakulty nahlavě hledá ubytování v Praze (nejlépe již v průběhu prosince 2016).

Prosím, volejte na číslo: 731 278 690 nebo pište: jarek.cienciala@gmail.com.

PŘEDPLATNÉ MĚSÍČNÍKU ROŠ CHODEŠ NA ROK 2017

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

přejeme vše dobré v novém kalendářním roce. Doufáme, že nám i nadále zachováte svou přízeň, které si velmi vážíme. Nové předplatitele srdečně vítáme.

Měsíčník *Roš chodeš* zasíláme buď v klasické papírové podobě poštou v neprůhledných obálkách, ale také elektronicky v PDF. Zaslání časopisu poštou i elektronicky lze uhradit bankovním převodem na níže uvedený účet Federace židovských obcí v ČR.

Prosíme, pokud provádíte platbu z ciziny, uhradte bankovní poplatky (cca 100 Kč), nejsou zahrnuty v ceně předplatného. Nepoužívejte šeky; pokud nemůžete použít bankovní spojení, zašlete laskavě příslušnou částku v bankovkách doporučeným dopisem.

Roční předplatné pro ČR je 400 Kč, elektronicky v PDF 240 Kč; roční předplatné do Evropy stojí 750 Kč, elektronicky v PDF 240 Kč; roční předplatné do zámoří stojí 1000 Kč, elektronicky v PDF 240 Kč.

Částku v korunách nebo její ekvivalent v eurech nebo USD zasílejte laskavě na číslo účtu **030031-1936511339/0800** (IBAN CZ14 0800 0300 3119 3651 1339; BIC GIBACZPX) u České spořitelny, a. s.

Jako **variabilní symbol** uvádějte **122017**; jako **údaj příkazce jméno předplatitele**. Na území ČR je též možné použít k platbě **poštovní poukázku typu C**.

Pokud budete platit **osobně** v Židovské radnici (Maiselova 18, Praha 1), tak ve **2. patře v pokladně Federace židovských obcí v ČR** u paní ing. G. Slezákové nebo paní Aleny Kopecké.

Chcete-li předplatným potěšit i své blízké, rádi Vám po zaplacení abonné zašleme dárkový kupon – kresbu Marka Podwala na ručním papíře, do níž jen doplníte jméno obdarovaného.

Objednávky předplatného zasílejte do redakce *Roš chodeš*, Izraelská 1, 130 00 Praha 3, e-mail: roschodes@sefer.cz, telefon: 226 235 217/8, mobil: 605 319 468. Na těchto kontaktech rádi zodpovíme i případné dotazy. Do objednávků uveďte laskavě své jméno, poštovní adresu a u elektronického zasílání e-mail.

Redakce

ŽNO BRATISLAVA

V **decembri** srdečne blahoželáme našim členom: pani Helena Borská – 89 rokov; pan MUDr. Juraj Czikk – 65 rokov; pán Henrich Fundárek – 88 rokov; pán Dr. Pavel Gross – 81 rokov; pani Lucia Holoubková – 91 rokov; pani PhMr. Oľga Horská-Hadrabová – 81 rokov; pán Pavel Just – 76 rokov; pani Marie Kannová – 96 rokov; pán Ing. Juraj Kohlmann – 78 rokov; pani MUDr. Viera Lesná – 70 rokov; pani Ing. Eva Mosnáková – 87 rokov; pán Ing. Peter Redlich – 74 rokov; pán Peter Reich – 60 rokov; pán Juraj Salner – 73 rokov; pán MUDr. Peter Stanko – 70 rokov; pani Eva Švigutová – 73 rokov; pani Herta Vyšná – 86 rokov, a pani Ofília Winterová – 101 rokov. Prajeme dobré zdravie, veľa šťastia a radosti v živote.

Ad mea veesrim šana!

Úmrtie:

V novembri zomrela vo veku 89 rokov pani Jana Sliuková. *Zichrona livracha!*

ŽO BRNO

V **prosinci** oslavujú své narodeniny: pan Jiří Berger, 22.12. – 72 let; pani Alžběta Bláhová, nar. 11.12. – 86 let; pan Petr Bureš, nar. 14.12. – 39 let; pan Dmitrij Flajšmann, nar. 22.12. – 72 let; pani Olga Flasarová, nar. 16.12. – 63 let; pani Eugenia Kuznetcova, nar. 22.12. – 29 let; pan Marek Ohad Müller, nar. 20.12. – 41 let; pani Taťjana Pelíšková, nar. 24.12. – 61 let; pan Pavel Pisk, nar. 7.12. – 50 let, a pani Magdalena Shira Strachová, nar. 14.12. – 42 let. Přejeme jim hodně zdraví, pohody a radosti do dalších let.

Ad mea veesrim šana!

ŽO DĚČÍN

V **prosinci** oslavujú narodeniny: pan Martin Beganyi, nar. 29.12. – 39 let; a pan Mgr. Tomáš Bergman, nar. 30.12. – 63 let. Vše nejlepší do dalších let přeje obec.

Ad mea veesrim šana!

ŽO KARLOVY VARY

V **prosinci** oslaví narodeniny pan Pavel Horák, nar. 13.12. – 60 let. Blahopřejeme.

Ad mea veesrim šana!

ŽNO KOŠICE

V **decembri** oslaví narodeniny: pani MUDr. Juliana Filová – 80 rokov; pán Ing. Michal Klein – 79 rokov; pán MUDr. Vladimír Langer – 63 rokov; pán Alexander Mittelmann – 64 rokov; pani Edita Šalomonová – 93 rokov, a pani Magda Zádorová – 97 rokov. Prajeme im vše dobré a veľa šťastia a radosti.

Ad mea veesrim šana!

ŽO LIBEREC

V **prosinci** oslaví narodeniny: pani Sára Pošmourná, nar. 13.12. – 25 let; pan Pavel Avraham Vrátný, nar. 17.12. – 58 let, a pan Jan Hrdlička, nar. 26.12. – 44 let.

Ad mea veesrim šana!

**ZPRÁVY
Z OBCÍ****ŽO OLOMOUC**

V **prosinci** oslaví životní jubileum: pan Martin Cvrkál, nar. 27.12. – 43 let; pan Miroslav Dostál, nar. 25.12. – 60 let; slečna Renata Gregorová, nar. 24.12. – 47 let; pan MUDr. Oto Košta, nar. 14.12. – 60 let; pan Stanislav Poskočil, nar. 13.12. – 82 let; pani Doc. PhDr. Lucy Topolská, nar. 31.12. – 83 let; pani Alžběta Večeřová, nar. 19.12. – 86 let; pan Roman Majer, nar. 28.12. – 38 let; pan Petr Kubalek, nar. 7.12. – 78 let; pani Eva Poláková, nar. 9.12. – 63 let; pan Jiří Kliměš, nar. 2.12. – 41 let, a Eva Kliměšová, nar. 3.12. – 4 roky. Přejeme hodně zdraví a radosti.

Ad mea veesrim šana!

ŽO OSTRAVA

V **prosinci** oslaví narodeniny: pan Jindřich Markovič, nar. 8.12. – 69 let; pan Alfréd Synek, nar. 11.12. – 91 let; pani Helena Jüngerová, nar. 26.12. – 70 let, a pan Ing. Vladimír Weiss, nar. 30.12. – 70 let. Přejeme vše dobré do příštích let.

Ad mea veesrim šana!

ŽO PLZEŇ

V **prosinci** oslaví narodeniny títo naši členové: pan Petr Uhel, nar. 8.12. – 40 let; pani Hana Herzová, nar. 13.12. – 67 let, a pani Eva Šašková, nar. 23.12. – 65 let. Všem našim jubilantům přejeme hodně zdraví, štěstí a osobní spokojenosti.

Ad mea veesrim šana!

ŽO PRAHA

V **prosinci** oslavujú narodeniny: pani Raissa Biller, nar. 24.12. – 86 let; pani Regina Froňková, nar. 30.12. – 94 let; pan Artúr Grünzweig, nar. 10.12. – 91 let; pani Zuzana Holtscherová, nar. 19.12. – 89 let; pani Jarmila Horalová, nar. 27.12. – 100 let; pan Eric Hubscher, nar. 11.12. – 96 let; pani Edita Kosinová, nar. 16.12. – 95 let; pani Evelina Merová, nar. 25.12. – 86 let; pani Markéta Nováková, nar. 5.12. – 94 let; pani Zuzana Podmelová, nar. 10.12. – 95 let; pan Miloš Povondra, nar. 9.12. – 92 let; pani Helena Sofrová, nar. 20.12. – 87 let; pani Věra Vej-

carová, nar. 10.12. – 86 let; pani Michaela Vidláková, nar. 30.12. – 80 let; pan Oldřich Vinař, nar. 9.12. – 91 let; pani Alice Horská, nar. 15.12. – 90 let, a pan Otto Stern, nar. 19.12. – 90 let. Všem oslavencům přejeme pevné zdraví a osobní pohodu do dalších let.

Ad mea veesrim šana!

Úmrtí

Se smutkem oznamujeme, že dne 1. listopadu zemřel ve věku 69 let pan Pavel Kind. Se zesnulým jsme se rozloučili 4. listopadu v obřadní síni Nového židovského hřbitova. Obřad provedli vrchní zemský rabín Efraim Sidon a vrchní pražský rabín David Peter.

Zichrono livracha!

ŽNO PREŠOV

V mesiaci **decembri** sa dožívajú jubileí: pani JUDr. Soňa Goldenbergová, nar. 10.12. – 72 rokov; pán Ján Fränkl, nar. 17.12. – 71 rokov; pán Bernard Lichtig, nar. 14.12. – 69 rokov; pani MUDr. Zuzana Červeňáková, nar. 28.12. – 61 rokov; pán Mgr. Peter Čentík, nar. 12.12. – 56 rokov, a pán Marcel Izrael, nar. 28.12. – 39 rokov. Prajeme im veľa zdravia, životného elánu a optimizmu v kruhu rodiny a našej komunity.

Ad mea veesrim šana!

Úmrtie:

S ľútosťou oznamujeme, že dňa 2. 11. nás opustila dlhoročná členka našej komunity pani Heda Šiovičová, s ktorou sme sa rozlúčili na židovskom cintoríne v Prešove. Jej rodine vyslovujeme úprimnú sústrasť.

Zichrona livracha

ŽNK RIMAVSKÁ SOBOTA

V mesiaci **decembri** majú sviatok narodenín: pán MUDr. Patrik Horváth, nar. 4.12. – 44 rokov; pani Eva Róthová, nar. 13.12. – 73 rokov; pán MUDr. Dušan Rybár, nar. 18.12. – 71 rokov; slečna Eva Tömösváryová, nar. 23.12. – 36 rokov, a pani Katarína Csanková, nar. 27.12. – 63 rokov. Prajeme týmto našim členom pevné zdravie a veľa šťastia a radosti v živote.

Ad mea veesrim šana!

ŽO TEPLICE

V **prosinci** oslaví své narodeniny: pani Anna Birková, nar. 2.12. – 54 let; pan Jiří Merta, nar. 4.12. – 23 let; pan František Váňa, nar. 27.12. – 44 let; pani Alice Sikytová, nar. 5.12. – 52 let, a pani Renata Drechslerová, nar. 11.12. – 85 let. Přejeme dobré zdraví a hodně radosti.

Ad mea veesrim šana!

ŽO ÚSTÍ NAD LABEM

V **prosinci** oslaví své narodeniny pani Mgr. Liana Novotná, pani Alena Borská, pani Helena Klimentová, pani Veronika Rechová a pani Jitka Meserszmidová. Všem jmenovaným přejeme hodně zdraví.

Ad mea veesrim šana!

POŽÁRY V IZRAELI

V úterý 22. listopadu zachvátily část Haify mohutné požáry, které se silným větrem (dosahujícím rychlosti až 100 km za hodinu) rozšířily na sever země až ke karmelskému lesu (jenž byl zpuštěn požáry v roce 2010 tak, že jeho obnova dosud probíhá). O den později se ohně rozhořely v Jeruzalémských horách a poblíž osady Dolev u Západního břehu. Přes snahu hasičů se požár nedařilo rychle uhasit a trval až do konce týdne. Musely být evakuovány desítky tisíc lidí, stovky byly ošetřeny kvůli dýchacím problémům, oheň zničil nebo poškodil na 700 obydlí v Haifě. Vyšetřuje se, jak požáry vypukly: panuje silné podezření, že asi polovina byla založena úmyslně.

ŠPANĚLŠTÍ HRDINOVÉ V DOBĚ ŠOA

Španělské ministerstvo zahraničí zpřístupnilo v listopadu 2016 elektronickou verzi rozsáhlé práce nazvané *Nad rámeč povinností. Humanitární reakce zahraniční služby na holokaust (Más allá del deber* na www.exteriores.gob.es). Její autor, zkušený historik a politolog José Antonio Lisboa, který se specializuje především na soudobé dějiny Židů ve Španělsku, ve své práci zachytil činnost 18 španělských diplomatů, jimž se bez ohledu na riziko a na pokyny frankistické vlády podařilo zachránit přibližně 8000 Židů, většinou Sefardů, před nacisty. Kniha je výsledkem pečlivého prozkoumání dokumentů týkajících se více než stovky pracovníků španělských zastupitelských úřadů za holokaustu. Byla představena už počátkem roku v sídle ministerstva zahraničních věcí a oněm 18 diplomatům zde byla odhalena pamětní deska.

NGOs A IZRAEL

Již 14 let sleduje organizace NGO Monitor (www.ngo-monitor.org) činnost mezinárodních, palestinských a izraelských nevládních organizací (NGOs) v souvislosti s izraelsko-arabským konfliktem a vydává pravidelně zprávy, které shrnují její poznatky. Detailně se zabývá finanční podporou, již Evropská unie a vlády hlavně severovýchodních zemí (Švédsko, Dánsko, Norsko a Nizozemsko) těmto organizacím prostřednictvím svých domácích NGOs poskytují. Činí tak bez ohledu na to, že tyto organizace svou ostře protizraelskou i antisemitskou rétorikou a účelově zkrácenými fakty přispívají ke špatnému obrazu Izraele v Evropě, nebo dokonce podně-

ZPRÁVY ZE SVĚTA

Kresba Jiří Sliva, *Ostrov chamuka*, 2016.

cují násilí. Finanční pomoc plyne přímo i hnutím podporujícím BDS, tedy ekonomický a akademický bojkot Izraele. Proces podpory nevládních organizací je zcela neprůhledný. Nicméně je zřejmé, že poskytovatelům pomoci toto použití nijak nevadí. Nenávisť k Židům je tolerována způsobem, jenž by byl pro jiné rasové, etnické nebo náboženské skupiny nemyslitelný. Tématem se budeme detailně zabývat v některém z příštích čísel.

ZEMŘEL LEONARD COHEN

Dne 7. listopadu zemřel v Montrealu legendární kanadský písničkář a básník Leonard Cohen. Veřejnost se to dozvěděla až poté, co byl na místním židovském hřbitově v tichosti pohřben.

Vlastním jménem Leonard Norman Cohen se narodil 21. září 1934 v Montrealu a vyrůstal ve Westmountu. Když byl na střední škole, naučil se hrát na kytaru a spoluzaložil chlapeckou skupinu Buckskin Boys. Po studiu se Cohen přestěhoval na řecký ostrov Hydra a věnoval se psaní básní (z jeho sbírek vyšly v češtině *Kniha toužení* a *Květiny pro Hitlera* v překladu M. Jindry, výbor z Cohenových

básní uspořádal a přeložil P. Šrut). V půli 60. let odjel do New Yorku a postupně se proslavil jako písničkář. Své první album, *The Songs of Leonard Cohen*, vydal v roce 1967, poslední, *You Want it Darker*, letos na podzim. Ač načas žil jako buddhista, nikdy se neodvrátil od židovské tradice, již hojně reflektoval ve svých textech, a neskrýval sympatie ke Státu Izrael. Třikrát koncertoval i v Praze. (O L. C. viz též *Rch* 11/2008 a strana 3 tohoto čísla.)

BDS: POMSTA KUČAŘI

Protiizraelské aktivisty zandalizovali restauraci Cantinho do Avillez ve městě Porto za to, že se její šéfkuchař José Avillez spolu s dalšími 11 světovými šéfkuchaři účastnil kulinařského festivalu Round Tables, který se odehrál v listopadu v Tel Avivu a sponzorovala jej společnost American Express. Za útokem pravděpodobně stojí příslušníci hnutí BDS.

CENA PRO ZACHRÁNCE

Koncem listopadu získal posmrtné ocenění Židovské nadace pro Spravedlivé (JFR) v New Yorku seržant Roddie Edmonds, který během druhé světové války zachránil v německém zajateckém táboře na 200 židovských vojáků. Padl do zajetí v prosinci 1944 v bitvě v Ardenách a byl deportován do tábora Stalag IXA, kde bylo celkem 1292 amerických vojáků. Německý velitel přikázal Edmondsovi, aby identifikoval židovské vojáky. Ten odmítl, a když mu velitel poté přiložil pistoli k hlavě, prohlásil: „Všichni jsme tu Židé.“

Americká nadace JFR pomáhá lidem, kteří získali ocenění Spravedlivý mezi národy a nyní trpí nouzí. (**am, jk, ztis.cz**)

רוש חודש
ROŠ CHODEŠ

Vydává Federace židovských obcí v ČR, Maiselova 18, 110 01 Praha 1, IČO: 00438341, www.fzo.cz. Redakce a administrace: Izraelská 1, 130 00 Praha 3, telefon/fax 226 235 217, e-mail: roschodes@sefer.cz. Redakce: Alice Marxová (šéfredaktorka), Jiří Daniček. Sekretariát a výtvarná spolupráce: Anna Tomášková. Vychází měsíčně, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Číslo indexu 47 680. Distribuci pro předplatitele provádí v zastoupení vydavatele společnost Česká pošta a. s. Objednávky na bezplatné infolince České pošty 800 300 302 nebo 954 302 007(16), písemně na adrese: Česká pošta, s. p. oddělení periodického tisku Olšanská 38/9, 225 99 Praha 3, e-mail: postabo.prstc@epost.cz. Předplatné pro Slovensko MAGNET press, Slovakia s.r.o. P.O. Box 169, 830 00 Bratislava, tel.: 00421-2-67201931-33, fax: 00421-2-67201910 (20,30), e-mail: predplatne@press.sk. Předplatné do zahraničí vyřizuje administrace Roš chodeš. MKČR E922, ISSN 121074 68. Toto číslo vychází 1. 12. 2016.

Cena 20 Kč (0,90 €)